

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА РОМАСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ І ПЕРЕКЛАДУ**

**Кваліфікаційна робота
магістра**

**на тему: ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ФРАНЦУЗЬКИХ ПОХІДНИХ
СЛІВ НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ (НА МАТЕРІАЛІ СЛОВОТВОРЕНЬ З
ПРЕФІКСАМИ ВИЩОСТІ, ПЕРЕВАГИ, ПЕРЕБІЛЬШЕННЯ)**

Виконав: студент 2 курсу,
групи 8.0359-фп
спеціальності 035 Філологія
спеціалізації 035.055 Романські мови та
літератури (переклад включно), перша -
французька
освітньо-професійної програми
Переклад (французький)
Пелешко Микола Олександрович

Керівник к.ф.н., доц. Стуліна Є. В.

Рецензент к.ф.н., доц. Уділова Т. М.

Запоріжжя – 2020

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет іноземної філології
Кафедра романської філології і перекладу
Освітній рівень магістр
Спеціальність 035 Філологія
Спеціалізація 035.055 Романські мови та літератури (переклад включно), перша
- французька
Освітня програма Переклад (французький)

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри
Шаргай І.Є., к.ф.н., доц
«   » _____ 2020 року

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА
ПЕЛЕСКА МИКОЛИ ОЛЕКСАНДРОВИЧА

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема кваліфікаційної роботи магістра (проекту) «Особливості перекладу французьких похідних слів на українську мову (на матеріалі словотворень з префіксами вищості, переваги, перебільшення)»

Керівник кваліфікаційної роботи (проекту) Стуліна Євгенія Володимирівна
к.ф.н., доцент

затверджена наказом ЗНУ від «23» квітня 2020 року № 483-с

2. Строк подання студентом кваліфікаційної роботи (проекту) 07.12.2020

3. Вихідні дані до кваліфікаційної роботи (проекту): когнітивна категоризація дійсності (Р. Джекендофф, А. В. Кравченко, Е.С. Кубрякова, І.П. Сусов). словотворення и семантики формантів (І.К. Архіпов, Г.О. Винокур, Е.С. Кубрякова, Г. Марчанд, О.Д. Мєшков, І.С. Улуханов, П.В. Царьов, Н. А. Янко-Триницька). прототипіпчних значень (І.К. Архіпов, Дж. Лакофф, Е. Рош, Б.А. Серебренніков).

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити):

1) визначити етимологічне значення префіксів вищості, переваги, перебільшення. 2) визначити словотворче значення похідних слів. 3) визначити напрямки дослідження перекладу похідних префіксально-лексичних утворень. 4) визначити правила перекладу префіксів вищості, переваги, перебільшення.

5. Консультанти розділів кваліфікаційної роботи (проекту)

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Вступ	Стуліна Є. В., к.ф.н., доц.	24.05.2020	24.05.2020
Розділ 1	Стуліна Є. В., к.ф.н., доц.	15.06.2020	15.06.2020
Розділ 2	Стуліна Є. В., к.ф.н., доц.	20.08.2020	20.08.2020
Розділ 3	Стуліна Є. В., к.ф.н., доц.	27.08.2020	27.08.2020
Висновки	Стуліна Є. В., к.ф.н., доц.	08.09.2020	08.09.2020

6. Дата видачі завдання 24.04.2020 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи магістра	Срок виконання етапів роботи (проекту)	Примітка
1.	Пошук наукових джерел з теми дослідження, їх аналіз	квітень 2020	виконано
2.	Добір фактичного матеріалу	квітень 2020	виконано
3.	Написання вступу	травень 2020	виконано
4.	Написання теоретичного розділу	червень 2020	виконано
5.	Написання практичного розділу	серпень 2020	виконано
6.	Формулювання висновків	вересень 2020	виконано
7.	Проходження нормоконтролю	грудень 2020	виконано
8.	Одержання відгуку та рецензії	грудень 2020	виконано
9.	Захист	грудень 2020	виконано

Автор роботи несе персональну відповідальність за відсутність в роботі несанкціонованих текстових запозичень (академічного плагіату)

Магістрант

_____

(підпис)

М. О. Пелешко

(ініціали та прізвище)

Керівник роботи

_____

(підпис)

Є. В. Стуліна

(ініціали та прізвище)

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер

_____

Т. М. Уділова

РЕФЕРАТ

Дипломна робота – 3 розділи, 62 стор., 61 джерело.

Об'єкт дослідження: префіксальні утворення з префіксами вищості, переваги, перебільшення у французькій мові.

Мета роботи: виявлення утворень з префіксами вищості, переваги, перебільшення, що відрізняються великою продуктивністю в сучасній французькій мові, вивчення їх семантики і пошук вдалих прийомів їх перекладу на українську мову. Дослідження засноване на аналізі слів, представлених в тлумачних словниках, автентичній пресі та інтернет-виданнях 2010-2020 років.

Теоретико-методологічні засади: роботи провідних вітчизняних і зарубіжних фахівців в області: когнітивної категоризації дійсності (Р. Джекендофф, А.В. Кравченко, Е.С. Кубрякова, І.П. Сусов). словотворення и семантики формантів (І.К. Архіпов, Г.О. Винокур, Е.С. Кубрякова, Г. Марчанд, О.Д. Мешков, І.С. Улуханов, П.В. Царьов, Н.А. Янко-Триницька). прототипічних значень (І.К. Архіпов, Дж. Лакофф, Е. Рош, Б.А. Серебренніков).

Отримані результати: У французькій мові префіксація продовжує залишатися одним з активних способів словотвору, більш того, з'явився ряд нових префіксів, які використовуються у словотворчому процесі. Ми розглянули переклад префіксальних утворень з префіксами вищості, переваги, перебільшення у французькій мові. Виявили можливі варіанти перекладу цих префіксів на українську мову.

Ключові слова: афіксація, афікс, префіксація, префікс, словотвір, терміни-інтернаціоналізми, термінологія, морфема.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1 СВОЄРІДНІСТЬ ПОЯВИ ПРЕФІКСАЛЬНИХ УТВОРЕНЬ У ФРАНЦУЗЬКІЙ МОВІ.....	4
1.1 Етимологічне значення і поява префіксів вищості, переваги, перебільшення у французькій мові.....	7
1.2 Структура значення похідного слова: hyper-, super-, sur-, archi-, extra- + прикметник, hyper-, super-, sur-, archi-, extra- + дієслово.....	13
1.3 Словотворче значення похідних слів.....	18
1.4 Напрямки дослідження перекладу похідних префіксально-лексичних утворень.....	24
РОЗДІЛ 2 КОМУНІКАТИВНО-СЕМАНТИЧНА СВОЄРІДНІСТЬ ПРЕФІКСАЛЬНИХ УТВОРЕНЬ У СУЧАСНІЙ ФРАНЦУЗЬКІЙ МОВІ.....	30
2.1 Походження і функціонування префіксів ultra-, hyper-, extra-, multi- у французькій мові.....	30
2.2 Семантична своєрідність префіксальних утворень і їх комунікативна спрямованість в процесі функціонування.....	34
РОЗДІЛ 3 ПЕРЕКЛАД ФРАНЦУЗЬКИХ ПРЕФІКСАЛЬНИХ УТВОРЕНЬ.....	36
3.1 Переклад префіксальних утворень на мовному рівні.....	36
3.2 Переклад префіксальних утворень у межах певних видів дискурсу.....	51
3.3 Когнітивні засади перекладу лексичних утворень з префіксами вищості, переваги, перебільшення.....	52
ВИСНОВКИ.....	55
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	59

ВСТУП

Політичні, економічні, культурні, соціальні зміни в житті країни, а також науково-технічний прогрес постійно впливає на мову, в тому числі на її словниковий склад, який є найбільш виразною та рухомою стороною мови. Поява нових понять, як правило, несе за собою появу нових слів або переосмислення значень старих слів.

У французькій мові префіксація - один з основних способів словотворення. будучи інваріантним словотворчим елементом, що знаходиться в препозиції до кореня, префікс доповнює або змінює сенс слова. Префіксальні неологізми поповнюють кількість мотивованих слів у французькій мові. Слово вважається мотивованим, якщо його значення можна вивести зі складових компонентів.

Як правило, нові утворення виникають на базі існуючої мовної традиції за допомогою вже існуючих в мові словотворчих засобів.

Метою цієї роботи є виявлення утворень з префіксами вищості, переваги, перебільшення, що відрізняються великою продуктивністю в сучасній французькій мові, вивчення їх семантики і пошук вдалих прийомів їх перекладу на українську мову. Дослідження засноване на аналізі слів, представлених в тлумачних словниках, автентичній пресі та інтернет-виданнях 2010-2020 років.

У французькій мові префіксація продовжує залишатися одним з активних способів словотвору, більш того, з'явився ряд нових префіксів, які використовуються у словотворчому процесі.

Традиційно у французькій мові виділяють наступні групи активних префіксів: префікси, які виражають негативно-привативні відносини (non-, anti-, dé- і ін.); префікси інтенсивності (super-, hyper, ultra- і ін.); префікси, які виражають повторення (re-, r-, gé-); префікси, які виражають передування (pré-); префікси, які виражають просторові відношення (sur-, trans-, inter-) та ін.

Актуальність дослідження зумовлена активним використанням префіксальних новоутворень в сучасній французькій мові. Отримані дані дозволили встановити префікси extra-, hyper-, multi-, ultra-, що відрізняються дериваційною активністю. Проведений аналіз дав можливість упевнитися в тому, що префіксація як і раніше є одним з найпоширеніших словотворчих

способів в сучасній французькій мові, не звертаючи на те, що останнім часом засилення французького словника запозиченнями зростає дуже інтенсивно.

Завданням роботи є визначення правил перекладу французьких префіксальних утворень з префіксами вищості, переваги, перебільшення на українську мову.

Об'єктом аналізу у роботі стали префіксальні утворення з префіксами вищості, переваги, перебільшення у французькій мові.

Предметом аналізу виступає семантика префіксальних утворень з подальшим пошуком прийомів і методів перекладу таких похідних слів на українську мову.

Матеріалом дослідження послужили терміни в сфері економіки, політики, релігії, медицини французької мови, відібрані методом суцільної вибірки зі словників французької мови: Larousse, Le Grand Robert, MultiLex.

Методи дослідження, що використовувались при виконанні роботи: метод спостереження, історичний, логічний, вивчення і узагальнення.

Соціально-економічні явища і процеси, що протікають на будь-якій стадії розвитку суспільних відносин людей, залишають свій слід в загальномовній системі і в термінології таких видів соціальної діяльності суспільства, як політики, економіки, релігії, медицини, що використовують слова, які називають притаманні цим галузям явища і процеси.

Інтенсивне зростання політичного і економічного життя суспільства викликало появу у французькій мові лексики, що відображає сучасні зміни і нові поняття. Серед таких слів, як показало спостереження, є багато префіксальних утворень. Розповсюдження європейського стилю життя на терени інших країн викликало необхідність проведення перекладацького аналізу лексичних префіксальних утворень, які відображають нові поняття у свідомості носіїв мови і зафіксовані у її словнику.

Методологічною основою дослідження стали роботи провідних вітчизняних і зарубіжних фахівців в області: когнітивної категоризації дійсності (Р. Джекендофф, А.В. Кравченко, Е.С. Кубрякова, І.П. Сусов). словотворення і семантики формантів (І.К. Архіпов, Г.О. Винокур, Е.С. Кубрякова, Г. Марчанд,

О.Д. Мешков, І.С. Улукханов, П.В. Царьов, Н.А. Янко-Триницька).
прототипіпчних значень (І.К. Архіпов, Дж. Лакофф, Е. Рош, Б.А. Серебренніков).

Дипломна робота – 3 розділи, 59 стор., 61 джерело.

РОЗДІЛ 1

СВОЄРІДНІСТЬ ПОЯВИ ПРЕФІКСАЛЬНИХ УТВОРЕНЬ У ФРАНЦУЗЬКІЙ МОВІ

1.1 Етимологічне значення і поява префіксів вищості, переваги, перебільшення у французькій мові

До проблем словотвору у французькій мові, так само, як і в українській, можна підходити з двох точок зору - історико-етимологічної з'ясовуючи походження і шляхи розвитку того чи іншого словотвірного типу; і структурно-семантичної, визначаючи існуючу в будь-яку епоху систему словотворення.

Спільність словотворчої системи двох мов проявляється також і в тому, що багато афіксів української і французької мов мають запозичений характер [Алисова 1982, с. 36].

У французькій мові префіксація - один з основних способів словотворення. Будучи інваріантним словотворчим елементом, що знаходиться в препозиції до кореня, префікс доповнює або змінює сенс слова. Префіксальні неологізми поповнюють кількість мотивованих слів у французькій мові. Слово вважається мотивованим, якщо його значення можна вивести зі складових компонентів.

Французькі лінгвісти нерідко вважають префіксацію особливим видом словотвору. Так в минулому столітті А. Дармстетер під загальний заголовок "Composition" включає два розділи: "Composition a l'aide de particules", де дається огляд префіксів, і "Composition proprement dite", присвячений складним словам. У наш час такий розподіл знаходимо, наприклад, в популярній праці «Граматика» М. Гревіса. А.Доза теж розрізняє власне словотвір і префіксацію, не включаючи останню в словотвір. Така точка зору має деякі підстави: більшість префіксів генетично походять від прийменників або прислівників. Деякі з них ще в латині або вже у французькій мові перестали існувати як окремі (хоча і службові) лексичні одиниці: de-, dis- ex-, pre-. Інші, і це особливо відноситься до сучасних продуктивних префіксів, одночасно продовжують самостійне існування: en < inde, contre, sous, sur, demi. Для перших розгляд їх як

елементів словотвору особливого типу ("par particules") можна пояснити тільки тим, що вони, як і всі префікси, приєднуються до цілого повнозначного слова. Положення других менш зрозуміло; наприклад, А. Мартіне вважає, що про перетворення компонента складного слова в афікс можна говорити лише тоді, коли цей елемент поза композиту перестає вживатися. [Мартіне 1963]. Нарешті, серед лінгвістів немає єдиної думки щодо елементів грецького походження (auto-, bio-, geo-, baro-, biblio- cyclo-, micro- philo-, poly- і т.д.), які беруть активну участь в сучасному словотворенні. Одні вважають їх компонентами складних слів, інші відносять їх, або частину з них, до префіксів, треті називають їх полупрефіксами, псевдопрефіксами, префіксоїдами. А. Мартіне відносить до складних словотворчий процес, обидва елементи якого не існують поза словами подібного роду, і виділяє випадки, коли один елемент внаслідок широкого використання і завдяки відкриттям останніх століть, поєднується зі словами, що мають самостійне вживання (vision -television); ці випадки він вважає особливою мовною ситуацією, відмінною як від композиції, так і від деривації, і пропонує говорити про «рекомпозиції» і «рекомпозити». Слідом за Мартіне термін "recomposes" використовує і А. Міттеран. [Mitterand 1963]. Різні вирішення питання про сутність префіксів призводить до розбіжності в числі префіксів, що розглядаються різними авторами. Так, Нюроп описує 51 префікс, ділячи їх за походженням на «народні», «вчені» і іншомовні (відповідно 27, 20, 4), але в це число входять і абсолютно омертвілі префікси, майже не представлені в лексиці, які зараз виділяються лише етимологічним аналізом (bis-, vi-); К. Тогєбі зводить число префіксів до 16 [Togebu 1965], тоді як список, наведений в «Новому етимологічному словнику» А.Доза, Ж. Дюбуа і А. Міттерана (DDM), нараховує 41 префікс латинського і 25 - грецького походження.

Як вважають вчені семантичний критерій не може вважатися досить надійним у визначенні префікса, він певною мірою суб'єктивний, так як провести чітку об'єктивну межу між «узагальненим», «абстрактним» і «речовим», «конкретним» значенням навряд чи можливо, але, враховуючи і інші, зазначені вище ознаки, можна запропонувати в робочому порядку і в плані синхронного словотворення вважати префіксами

1) морфеми, які існують тільки в зв'язаному стані і, з'єднуючись в препозиції з кореневими морфемами (базовим словом), утворюють нові слова-поняття або додають до значення кореневої морфеми значення, що відрізняються високим ступенем узагальненості;

2) морфеми, які існують також у вільному стані, але в цій якості не можуть мати похідних, тобто ніколи не беруть участь в словотворі в якості основ [Чинчлей 1964].

Серед мов-джерел, з яких відбувалися запозичення в європейські мови, латинська мова займає особливе місце, тому що є однією з найдавніших мов індоєвропейської мовної сім'ї.

Коли з розпадом античного суспільства на руїнах Римської імперії почалося формування нових народів, народна латина (*sermo vulgaris*) стала основою утворення цілого ряду мов - романських мов, в тому числі старофранцузької мови. Разом з тим, переставши слугувати засобом спілкування для будь-якого народу в цілому, вона продовжує зберігатися в якості писемної мови - як мова науки, літератури, католицької церкви. У цій більш обмеженій функції латинська мова вийшла далеко за межі тієї території, яку займали її носії в античні часи [Сулова 2011, с. 18-20].

При всіх своїх історичних модифікаціях письмова латина зберігала основний словниковий фонд, і граматичну будову античної латини. Безперервна наступність у вивченні і використанні латинської мови сприяла її подальшому поширенню і впливу на всі європейські мови

Латинізми змінили словотвір французької мови. Вони привнесли нові для французької мови словотвірні моделі в основні класи словотворчих значень: дії і результат дії, якість і стан дійової особи. За допомогою латинізмів створювалася лексика французької мови: вона запозичувалися насамперед для позначення абстрактних понять, пов'язаних з розвитком науки, державності, освіти і культури [Халифман 1983, с. 53-54].

Давньогрецька мова теж вплинула на європейські мови. Унікально багата грецька лексика впливала на словниковий склад інших мов, насамперед романських, німецької, слов'янських. Цей вплив був прямим в період

безпосереднього спілкування давніх греків і греків Візантійської імперії з різними народами, в тому числі і зі слов'янськими. Так, наприклад, слова вітрило, ліжка, оцет, буряк, лялька, лава і інші прийшли в українську мову з грецької мови.

Переважає більшість греко-латинських префіксів увійшли до багатьох європейських мов, зокрема в українську мову, і стали міжнародними.

На основі грецьких морфем створюються нові міжнародні слова, наприклад: телефон, мікроскоп, зоотехніка і т.п. Слова з грецьким корінням органічно входять в українську мову, підкоряючись його вимовним і граматичним нормам.

Префікси «інтенсивності», виражають високу, перевищувальну, надлишкову або, навпаки, низьку, недостатню ступінь ознаки або сукупності ознак, закладених в предметі, понятті: *archi-*, *extra-*, *ultra-*, *sur-*, *super-*, *hyper-*, і антоніми останніх *sous-*, *sub-*, *hypo-*.

Archi- не дає стійких лексикалізованих утворень, лише поодинокі з них фіксуються словниками. *Extra-* до XIX ст. споживався тільки в просторовому значенні; в середині XIX ст. виокремився з прикметника *extraordinaire* (запозиченого ще в XIII ст.) спочатку як незмінний прикметник (*un vin extra, se vi nest extra* 'перевищувальної якості') і як іменник 'надбавка, додаткова страва' (*commander un extra*), 'додатковий обслуговуючий персонал' (*engager un, des extra*); потім став вживатися як суперлативний префікс прикметників в розмовному стилі мови, і особливо, в сфері торгівлі і торгової реклами, де він покликаний виражати високу ступінь якості продукції (товару): *extra-fin*, *extra-leger*, *extra-solide*.

Ultra- з кінця XVIII ст. приходять на зміну втраченій активності народній формі *outr-* (*outr-* зберігається в просторовому значенні лише в декількох прислівникових оборотах: *outr-mer*, *outr-monts*, *outr-Rhin*, *outr-manche* 'за Ламаншем', *outr-tombe*). У період революції 1789-1793 рр. *ultra-* використовується в сфері політики, іменники і прикметники, з ним утворені, позначають прихильників крайніх поглядів в тому чи іншому політичному напрямку: *ultra-constitutionnel*, *ultra-partiote* і т.п. У цій сфері свого поширення *ultra-* залишається

досить активним до теперішнього часу. Від похідних прикметників закономірно утворюються іменники з суфіксом -isme: ultra-royalisme, ultra-liberalisme, ultra-colonialisme. Сам префікс відокремлюється, субстантивациї (un, les ultra), позначаючи в XIX ст. ультрароялістів, в наші дні -ультраколоніалістів, вкрай правих, ультрареакціонерів.

Але вже з 30-х років XIX ст. ultra- поширюється і в загальній лексиці як суперлативний префікс прикметників і іменників: ultra-coquet (Бальзак), ultra-feroce (Флобер), ultra-raisonnable (Бодлер) і т.п.

З кінця XIX ст. починається проникнення ultra- в науково-технічну термінологію; тут як це властиво і іншим префіксам, з переважно формотворного суперлативного префікса він перетворюється в словотворчий, служить для найменування нових наукових понять або технічних приладів та пристроїв: ultra-microscope, ultra-accelérateur, ultra-filtre; ultra (-) son, ultravirus 'фільтруючий вірус'; ultra-court (ondes ~), ultra-violet, ultra-acoustique. Лексикалізований характер термінологічних утворень проявляється і в злитому написанні більшості з них; «вільні» утворення пишуться через дефіс.

В результаті вищеописаних процесів ряд префіксів української та французької мов збіглися і за формою, і за значенням.

Терміни-інтернаціоналізми формують інтернаціональну термінологію, що склалася і в той же час постійно розвиває лексичну групу, яка об'єднує слова, що, по-перше, позначають поняття, явища зі сфери політики, економіки, науки, техніки і, по-друге, поширені в декількох мовах. Однак слід зазначити, що функціонування слова в кількох мовах ще не досить для того, щоб визнати його інтернаціональним. Адже сфера поширення інтернаціональної термінології набагато ширше. В.В. Акуленко відзначає, що інтернаціональні терміни «висловлюють одне і теж поняття ... тим самим, полегшуючи обмін інформацією носіям різних мов [Акуленко 1961, с. 60-63]. Вони можуть бути поширені в близькоспоріднених мовах, але поряд з цим вони неодмінно повинні бути і в мовах неблизькородних. В останніх інтернаціональна термінологія існує не з дописемної пори, а з набагато більш пізнього часу.

Інтернаціональна термінологія склалася в результаті культурно-історичного взаємодії народів в цей найбільш напружений і бурхливий період історії людського суспільства [Суслова 2011, с. 53].

Економічна термінологія сучасної французької та англійської мови характеризується великою кількістю інтернаціональних термінів. Таким чином, латинські та грецькі словотворчі одиниці обрані як основне джерело формування економічної термінології, що розділяє в цьому відношенні доля термінології багатьох наукових дисциплін. У своїх термінологічних дослідженнях Бельчиков Ю.А. пояснює створення нових термінів на базі класичних мов історичними факторами, тобто традицією, що йде від середньовіччя. Відомо, що в Західній Європі середніх століть латинська мова була мовою науки і церкви [Халифман 1983, с. 170-172]. Нею користувалися при написанні наукових творів аж до XVIII століття. У деяких університетах Західної Європи і в XX столітті зберігається традиція вдаватися в урочистих випадках до латинської мови, що вважалось ознакою вченості. Наслідком цього є те, що латинські слова великою кількістю наповнюють мови Західної Європи. Це відзначають багато дослідників. Ж. Вандрієс писав: «Латина протягом багатьох століть служила мовою Західної Європи для поновлення їх словника» [Цибова 1996, с. 128].

Ф. Дієз і А. Дармстетер дотримуються думки, що французькі префікси походять від латинських слів. І, дійсно, переважна більшість префіксів, що використовуються в термінотворенні, сягають корінням народного і книжкового походження з латини [Darmesteter 1877, с. 15].

А. Доза і Е. Пішон ввели префіксальну деривацію в суфіксальну деривацію на рівні з суфіксацією. Розрізняють 3 категорії елементів префіксації:

- продуктивні префікси в сучасній мові, життєздатність яких може вимірюватися довжиною списку освічених слів, які фігурують в словнику (як *anti-*, *hyper-*, *super-*, *re-*, *de-*, *sur-* і т.п.). Деякі утворення ще не зареєстровані, настільки цей спосіб словотворення увійшов в процес поповнення лексичного шару мови. Як наприклад, слова, утворені за допомогою префіксів : *co-* *copétition* (*coopération et compétition*), неологізм у французькій мові.

- напівпродуктивні елементи префіксів. Список слів, які містять ці елементи, здається закритим, т. к. вони не аналізуються більше сучасним носієм мови як освічені за допомоги префіксації. Наприклад, префікс *a-* у вигляді парасинтетичної форми вже не використовується для створення дієслів від іменної основи. Але подібна серія змогла «вижити» в особливих словниках, як, наприклад, *atterrir*, *amerrir*, *alunir*. Ця повторна мотивація в точності співвідноситься із давньою мотивацією [А. Доза, Е. Пішон 1948, с. 112].

Отже, зробивши аналіз існуючих наукових точок зору щодо проблеми словотвору у французькій мові, ми дійшли висновку, що словотворчі елементи мають різне походження, у тому числі є запозиченими.

1.2 Структура і значення похідного слова: *hyper-*, *super-*, *sur-*, *archi-*, *extra-*

Межа між деривацією та словоскладанням є досить нечіткою і пояснюється тим, що деякі префікси можуть розглядатись як складні слова, і навпаки, деякі елементи словоскладання асимілюють із афіксами. На відміну від суфіксів, більшість префіксів є полівалентними, тобто служать для утворення різних частин мови: іменників, дієслів, прикметників (*surproduction* *f*, *surestimer* *v*, *surabondant* *adj*). Нагадаємо, що деякі слова функціонують як префікси, за що й отримали назву незалежних префіксів.

Аргументами для класифікації цих формантів до категорії префіксальних утворень вважають їх продуктивність та тенденцію до графічного злиття. Беззаперечним є факт, що на даному етапі, слова на *avant-*, *mal-*, *contre-*, *non-*, а також словотворення із початковими елементами: *cyber-*, *demi-*, *maxi-*, *extra-*, *co-*, *hyper-*, *publi-*, *socio-* та інші виступають складовими для утворення неологізмів (*contre-segmentation* *f*, *non-consommateur* *m*, *non-réponse* *f*, *cybermarchand* *m*, *cybermarché* *m*, *demi-gros* *adj*, *demi-grossiste* *m*, *maxidiscompteur* *m*, *extrapoler* *v*, *extranet* *m*, *co exposant* *m*, *hypermarché* *m*, *hypersegmentation* *f*, *publirédactionnel* *adj*, *publipostage*, *sociostylème*),

Найважливіша риса похідного слова (дериватів) - розчленованість його смислової структури. Під розчленованістю смислової структури в сучасній

дериватології розуміється здатність похідного слова ділитися на частини, які повторюються в іншому оточенні з тими ж значеннями. Розчленованість смислової структури слова проявляється в протиставленні в ній двох частин - відсильної і формантної. Відсильна частина дериватів (база) являє собою основу слова, слово, поєднання основ або слів, які використовуються для утворення дериватів, які відсилають до мотивуючого слова або слів і служать способом зберегти дані в них повнозначних одиниць в структурі похідного слова.

Слід зазначити, що відсильна частина, що виявляє наявність смислового зв'язку між мотивованим і мотивуючим словами, є найважливішим компонентом семантики похідного слова. Однак для визначення семантики дериватів недостатньо виявити лише їх відсильну частину. Так, наприклад, семантика похідних іменників *hyperactivisme*, *hyperactivité* і *hyperactif*, незважаючи на однакову відсильну частину (основа прикметника *actif*), є різною (*hyperactivisme* - рух, діяльність, безупинна дія, *hyperactivité* - прояв динамічності дії, *hyperactif* - «той, хто виявляє безмірну діяльність»), оскільки кожен з трьох наведених дериватів висловлює особливе ставлення до мотивуючого слова, що і обумовлює відмінності в їх семантиці.

Характер відносин між дериватом і мотивуючим словом, що позначає предмет або явище дійсності, виражається за допомогою формантної частини. Формантна частина дериватів складається з словотворчих засобів, які служать для вираження нового значення у дериватів порівняно з мотивуючим словом або словами. Так, формантною частиною дериватів можуть бути префікси інтенсивності. Серед префіксів інтенсивності були виявлені наступні:

Hyper- : *hypercard*, *hyperlien*, *hypermédia*, *hypertexte*: «Un **hyperlien** dans *GenoPro* fonctionne de la même façon qu'un **hyperlien** sur une page Web. Dans ce cas, le nom de l'individu est le point d'ancrage, ce qui signifie que la police est bleue et soulignée, et lorsque vous cliquez dessus, il naviguera à un autre document»
[www.genopro.com].

Hyperlien < *lien* (связь) – гіперпосилання в комп'ютерній термінології - частина електронного (гіпертекстового) документа, що посилається на інший елемент (команда, текст, заголовок, примітка, зображення) в самому документі.

Super- : *super disk, super-calculateur, super ordinateur*: «IBM a livré à un centre de recherche de Barcelone le quatrième **super-ordinateur** le plus puissant du monde»

[www.generation-nt.com/].

Super-ordinateur < **ordinateur** (обчислювальна машина, ЕОМ) - суперкомп'ютер - обчислювальна машина, значно перевершує за своїми технічними параметрами більшість існуючих комп'ютерів.

Sur- : *surbrillance, surcharge*: «Read Speaker Enterprise Expanding Player propose une nouvelle option qui permet aux visiteurs du site équipé de cette fonctionnalité d'activer la **surbrillance** dynamique par mot et/ou par phrase (pour indiquer ce qui est lu)»

[www.journaldunet.com].

Surbrillance – яскравий, підсвічування (виділення частини тексту за допомогою підсвічування).

Ultra- : *ultra-portable*, : «Sony expose à l'IFA un mystérieux ordinateur **ultra-portable** appartenant à la famille «Vaio X Series»

[www.clubic.com/].

Ultra-portable adj. < portable (портативный) – ультрапортативний.

Ultra-portable n. – ультраноутбук або комп'ютер, що володіє маленьким розміром і вагою і більшістю характерних рис звичайного ноутбука.

Під структурою значення дериватів розуміється сукупність відсильної і формантної частин похідного слова. Термін «структура значення дериватів» підкреслює, що похідному слову приписується певна частина змісту, яка фіксується і враховується самою структурою мови. У семантиці похідного слова з певним структурним елементом в слові зв'язується певна частина значення.

Таким чином, значення похідного слова може цілком складатися зі значення відсильної і формантної частин. Так наприклад, *superfemme, supervilains superfin, superhéro, superpuissance, extraforte, extraforts, extra-fins, hypercorrect, hypermédias, hypercritique*.

Однак існує велика група похідних слів, в яких семантична структура складніше простої суми значень морфем, що становлять відсильну і формантну частини.

Якщо в значенні дериватів виявляється додатковий компонент, що не виводиться з відсильною і формантною частинами, говорять про фразеологічність (ідіоматичність) семантики похідного слова.

Фразеологічність (ідіоматичність) семантики похідних слів - це здатність дериватів висловлювати деяке додаткове по відношенню до відсильної і формантної частинам значення. Так, наприклад, структура значення слова *hypermédias* не зводиться до суми значення відсильної і формантної частин (*hyper / média*), крім яких в семантиці з'являються нові компоненти: *Tromperie particulièrement grande*. Неможливо також синтезувати значення дериватів *hypermonde - Monde extraterrestre, supérieur dans un sens* оскільки в семантику цього іменника включений додатковий компонент - *extraterrestre*, не виведений з відомих значень морфемних складових.

Частини значення слова, які не одержують формального вираження, отримали назву - семантичні нарощення (семантичні збільшення). Семантичні нарощення - це індивідуальні компоненти значення похідного слова. Так, наприклад, в значенні іменника *hyperconsommation* спостерігається "збільшення семантики". *Il s'agit aussi de faire un break avec une société d'hyperconsommation* [Ibidem, p. 62]. У реченні йдеться також про те, щоб відпочити (зробити перерву в ставленні до суспільства гіперспоживання) від суспільства гіперспоживання.

Слід зазначити, що нарощення семантики не просто невиведені зі значень відсильної і формантної частин дериватів, а й в більшості випадків обумовлені екстралінгвістичними факторами. Наприклад, фразеологічність значення похідного іменника *supertype* обумовлена позамовною дійсністю: цей префіксальний універбат з'явився в результаті компресії складеного найменування : *Type qui en engendre un autre*.

1.3 Словотворче значення похідних слів

При визначенні значення похідного слова необхідно пам'ятати, що семантика дериватів повинна включати в себе особливий тип мовного значення - словотворче.

Словотвір (дериватологія) - розділ мовознавства, який вивчає процес творення похідних слів, його механізм. Похідні слова творяться не довільно, а за певними правилами (законами, моделями). Отже, словотвір - це вчення про словотворення, яке служить збереженню і поповненню словникового складу мови, забезпечуючи процес номінації.

Предметом вивчення словотвору є розгляд способів творення слів, класифікація похідних слів з урахуванням їхньої словотвірної структури та словотвірного значення, визначення продуктивності способів словотворення.

До завдань словотвору належить також вивчення усіх словотворчих засобів мови.

Основним джерелом збагачення лексики є словотвір. Нові слова утворюються на базі вже наявних у мові вихідних слів.

Слово, від якого безпосередньо утворено похідне, називається твірним словом. Здебільшого твірне слово входить у структуру похідного не повністю. Слова, що утворюються від твірних, називаються похідними, або мотивованими. Твірне і похідне слова становлять словотвірну пару.

Похідне слово завжди двокомпонентне (бінарне), оскільки воно складається із спільної для твірного і похідного слова частини і тієї частини, за допомоги якої воно утворилося і якою відрізняється від твірного.

Спільна частина похідного і твірного слова, на основі якої постало нове слово, називається твірною основою.

Та частина похідного слова, якою воно відрізняється від основи твірного називається словотворчим засобом, або словотворчим формантом. До формантів належать суфікси, префікси, закінчення, наголос, усичення основи, складання основ і все те, чим похідне слово відрізняється від твірного.

Словотворчі засоби (форманти) є носіями словотвірного значення - спільного значення, що властиве словам одного словотвірного типу.

Словотвірний тип - "це група слів однієї частини мови, які побудовані за єдиною схемою". Вони об'єднуються на основі таких ознак:

- 1) твірні слова належать до однієї частини мови;
- 2) слова утворені за допомогою спільного словотворчого засобу або навіть способу словотворення;
- 3) мають спільне словотвірне значення.

Словотвірні значення - узагальнена значення ряду похідних слів з одним і тим же формантом, що відрізняє всі ці слова від їх виробничої бази. Словотворче значення встановлюються на підставі співвіднесення ряду одноструктурних (тобто однотипних) похідних слів з однаковою формантною частиною. Так, наприклад, при зіставленні одноструктурних похідних слів *ultramoderne, ultra-écolo, ultradesign et ultraconfortable* *ультрасучасний, над-екологічний ультрадизайнерський і зверхкомфортабельний*. Виходячи з основи прикметника, встановлюється словотворче значення цих дериватів: «високої якості по відношенню до базовою ознаки».

Поняття «словотворчі значення» зумовлює особливості структури значення похідного слова. Існують загальні положення, що стосуються словотворчого значення:

- 1) воно носить проміжний характер між лексичним і граматичним значенням і за ступенем представленості в лексичних одиницях, і за ступенем узагальненості;
- 2) воно встановлюється на підставі семантичного співвіднесення слів словотворчого ряду (або хоча б словотвірної пари), які характеризуються спільністю семантики і виокремленням одного і того ж словотвірного форманта;
- 3) воно має різний ступінь абстрактності, являє собою ієрархічно організовані неелементарні значення.

Словотвір один з компонентів загальної системи мови, є одним з найважливіших джерел поповнення лексичного запасу французької мови.

Для того, щоб знати, як утворюються нові слова у французькій мові, необхідно попередньо ознайомитися з деякими найважливішими поняттями словотвору.

Нааявні загальні дослідження словотвору, зокрема у французькій мові, ставлять метою опис інвентарю словотворчих моделей і типів, засобів словотворення та їх функцій. При цьому, звичайно, більш-менш ясно прорисовуються теоретичні концепції авторів і представляються ними лінгвістичних напрямів. Якщо в наукових дослідженнях XIX століття і першої половини XX століття домінувало історичний напрямок, то сучасні роботи прагнуть насамперед до синхронного опису словотвору сучасної французької мови.

Слід зазначити, що поняття словотвірної моделі є основним в теорії словотворення. Під цим терміном мається на увазі закономірне розташування елементів слів (морфем або еквівалентів морфем), якому відповідає типове лексичне значення. Модель - це «зразок», «шаблон», «типова структура». М.Ф. Степанов дає наступне визначення словотворчої моделі: словотворча модель - це стабільна структура, що має лексико-категоріальне значення і здатна наповнюватися різним лексичним матеріалом. Словотвірна модель відображає двоїсту природу слова - мовного знака, що включає план вираження (що означає) і план змісту (означається).

Отже, словотворча модель представляє собою морфологічно і лексико-семантично зумовлену структурну схему, за якою можуть бути утворені серії словотворчих конструкцій з однаковою структурою.

Системне дослідження словотвору починається з аналізу словотворчих гнізд. Словотвірне гніздо - це «упорядкована відносинами похідності сукупність слів, що характеризуються спільністю кореня» . Словотвірне гніздо включає однокореневі похідні всіх способів словотворення. Словотвірна парадигма включає освіту одного способу словотворення (наприклад, суфіксальні парадигми). Але головна якісна відмінність словотвірної парадигми в тому, що вона, як будь-яка парадигма, неконкретна. Словотвірне гніздо конкретно, «лексичне».

Слова із загальним коренем можуть об'єднуватися у словотворчі гнізда.. Слова із спільним дериваційним формантом (префіксом чи суфіксом) складають словотворчі ряди.

Слід зазначити, що словотворчі гнізда об'єднують слова, висхідні до одного джерела; словотворчі ряди - слова одного способу утворення.

Гніздо і ряд можна назвати двома вимірами лексику, які задають його дериваційну обумовлену системність.

Словотворчі гнізда, що представляють лексику французької мови, неоднорідні як в кількісному, так і в якісному відношенні. Мінімальним гніздом можна вважати словотворчу пару, тобто виробниче і похідне. Такі гнізда, що не виходять за межі словотвірної пари, називаються мікрогніздами. З усіх гнізд двоскладні є найбільш поширеними. Найчастіше вони представлені парою «іменник-прикметник. Трислівні гнізда посідають друге місце за поширеністю, чотирислівні гнізда- третє місце. Деякі однокореневі об'єднання можуть бути дуже великими. Наприклад, навколо дієслова формується понад 50 похідних.

Префіксацією називається такий префіксальний спосіб словотворення, при якому словотвірне значення виражається за допомогою префіксів.

Функціонально ці префікси близькі до суфіксів. Однак є і суттєві відмінності між ними. Суфікси, перебуваючи в кінці слова, - ударні, тому більш тісно, ніж префікси злиті з основою. Словотвірне значення суфіксів більш складне, ніж у префіксів.

Префікси, що мають чітке словотвірне значення, більш залежні від основи, ніж суфікси. Звідси можливість лексикалізації (тобто самостійного вживання префіксів в якості слів).

З'являються все нові і нові префікси з якими носії мови легко утворюють нові слова.

Виділяють дві семантичні групи найбільш продуктивних і активних префіксів в сучасній французькій мові. До першої групи належать префікси інтенсивності: що виражають найвищий ступінь чого-небудь і переводяться приставками над-, через-, пере-.

Говорячи про префіксацію, як про спосіб словотворення, слід зазначити, що немає підстав сумніватися в її активності і системності, оскільки продуктивні групи префіксів (префікси інтенсивності, негативно-привативні, префікси *ge-*, *mini-*) дедалі активізуються і починають набувати узагальнені словотвірні значення .

У дериватології існує формула словотворчого значення, що являє собою тричленну синтаксичну конструкцію: *X має відношення до Y, де X - результат номінації, а Y - вказівка на мотивуюче слово*. Наявність трьох компонентів говорить про складність словотворчого значення, але ці неелементарні словотворчогі значення ще більш ускладнюються тим, що кожен з компонентів можна подати з різним ступенем абстракції. наприклад, префікс з грецької мови *hyper-*, *sur-*, вказує на вищу позицію в просторі, інтенсивність або властивість, вищу за норму: *hypermarché*; префікс з латинської мови *ultra-*, *au-delà*, що вказує на перевищення, крайній або надмірний ступінь; префікс *extra-*, який вказує на дещо зайве, щось зовнішнє; префікс *archi-* з грецької мови *arkhein*, висловлюючи ідею вищої, надзвичайної інтенсивності або вказуючи на ієрархічно вищий чин.

Виокремлюються кілька видів словотворчого значення:

а) характеристика предмета або його ознаки по його відношенню до іншого предмету (наприклад, характеризує агентивне словотворче значення у дериватів *multi-cœur*, *multi-diffuser*; характеризує носія ознаки у дериватів *ultra-convivial* і т.д.;

б) додатковий смисловий компонент, який додає в семантику дериватів відтінки значення (наприклад, модифікації початкового словотворчого значення у дериватів *surbrillance*; модифікаційні збільшення у словотворчому значенні у дериватів *hyperlien*; модифікаційні збільшувальне словотворчого значення у дериватів *Super-ordinateur*; модифікаційні словотворчого значення узуального збільшення у дериватів *multifréquence*, *multimania*, *multimédia*, *multiplexage*, *multiprocesseur*, *multitâche*; модифікаційні словотворчого значення одиничності у дериватів *ultra-portable* і т.д.);

в) наділення похідного слова граматичної семантикою частини мови, відмінної від семантики частини мови виробляє бази, без зміни інших компонентів значення дериватів, наприклад, *Super-calculateur* ;

г) сполучуваність СЗ, яке вказує на зв'язок простих основ в складі складного або складноскорочені похідного слова (наприклад, синтагматичний СЗ у дериватів *Multifréquence*.

Отже, в сучасній французькій мові простежується чітка тенденція поповнення лексичного складу префіксальними новоутвореннями. Почате дослідження свідчить про активне використання лексичних одиниць, утворених за допомогою префіксів *hyper-*, *multi-*, *ultra-* в автентичній пресі і інтернет-виданнях. Проведений аналіз дозволяє встановити типологічну характеристику префіксальних новоутворень. Неологізми, утворені за допомогою префіксу *hyper-*, в більшості випадків взаємодіють з іменниками або прикметниками. Новоутворення з приставкою *ultra-* взаємодіють найчастіше з прикметниками. Неологізми з приставкою *multi-*, як правило, взаємодіють з іменниками.

Таким чином, можна зробити висновок, що префіксація залишається одним з найпоширеніших способів словотворення у французькій мові.

1.4 Напрямки дослідження перекладу похідних префіксально-лексичних утворень

Загальна теорія перекладу – наукова дисципліна, яка вивчає за допомоги різних методів та прийомів структуру перекладу та найбільш загальні його закономірності. Загальна теорія перекладу зазвичай протиставиться так званим частковим теоріям перекладу, які, в свою чергу, розгалужуються на два великі розділи.

Перший із них розглядає закономірні відповідності форм двох конкретних мов та регулятивні засоби переходу від конкретної мови А до конкретної мови Б, і навпаки. Як бачимо, часткові теорії перекладу найтіснішим чином мають справу із зіставною (контрактивною) лінгвістикою.

Другий вивчає часткові закономірності певних видів перекладацької діяльності, притаманних саме цим видам перекладу, вказуючи на їхні відмінності від інших видів перекладу. Сюди належать, наприклад, теорія художнього перекладу тощо.

В час сучасної доби можна впевнено запевнити, що лінгвістична теорія перекладу міцно ствердилася як самостійна наукова дисципліна. Проте до сих пір залишається невирішеною ціла низка принципів питань, котрі визначають статус теорії перекладу. Одним із дискусивних питань серед науковців незалежної України залишається і на сьогодні питання про предмет та об'єкт теорії перекладу.

Вони виходять з того, що традиційно наука про переклад будувалася як наука нормативна, головними завданнями якої були фіксація результату перекладу та вироблення критеріїв оцінки і якості перекладу.

Нормативна теорія перекладу вибудовувалася емпірично, на основі зіставного аналізу першотвору і перекладу. Теоретичні засади при цьому запозичувалися з лексикології, граматики, стилістики та літературознавства.

Семантичною групою активних префіксів є префікси негативного значення. Наприклад, префікс *dé-(des-)* приєднується до дієслів: *débrancher* – вимикати; *décharger* – розвантажувати; *disparaître* – зникати.

Парасинтез – це префіксально-суфіксальний спосіб словотвору, при якому створення нових слів відбувається шляхом одночасного приєднання до твірної основи префікса і суфікса. Таким чином, у парасинтезі проявляється взаємодія двох морфологічних способів словотворення – префіксація і суфіксація.

Поряд з розглянутими вище морфологічними способами утворення нових одиниць мови існує словоскладання і розширення значення слова.

Збагачення словника може відбуватися шляхом зміни значень вже існуючих слів за рахунок розширення їх значення. Під розширенням значення розуміється такий розвиток, при якому слово, що називає спочатку одне поняття, починає номінувати поняття більш загальне. Цей вид словозбагачення є найпродуктивнішим методом розширення словникового запасу.

Складні слова французької мови утворюються за загальними правилами, виробленим протягом розвитку мови. У словоскладанні беруть участь не одна, а дві (іноді і більше) основи, які ніби «складаються». У сучасній французькій мові словоскладання є живим, продуктивним способом словотворення. Наведемо кілька прикладів: *un gratte-ciel* - хмарочос; *franco-soviétique* - франко-радянський; *un magnétophone* - магнітофон.

Наступним способом словотворення є конверсія. Конверсія позначає перехід слова з однієї частини мови в іншу. На лексичному рівні даний спосіб словотвору характеризується тим, що похідне слово утворюється без афіксів, без складання основ, тобто без зміни форми. Словотворчим засобом при конверсії служать граматичні категорії тієї частини мови, до якої відтепер належить похідне. Конверсія є одним із живих способів словотворення, одним із продуктивних шляхів збагачення словникового складу мови.

Будь-яка мова прагне до економії у висловленні, і в словотворенні ця тенденція особливо проявляється в аббревіації – скорочення слів (*un métro* – метро, *un cinéma* – кіно) і словосполучень: *CGT*, *ONU*. У аббревіатурах інформація передається меншим числом звуків або букв, ніж у словосполученнях чи нескорочених словах. Це найновіший спосіб словотвору з усіх існуючих, що отримав активний розвиток у ХХ столітті і зараз є найпопулярнішим та найактивнішим засобом розширення словникового складу учнів: *un prof* (*un professeur*), *un sana* (*un sanatorium*), *un proc* (*un procureur*), *une télé* (*une télévision*), *un foot* (*un football*).

Серед продуктивних способів поповнення словникового складу французької мови слід виділити і запозичення з інших мов. У своїй історії французький народ спілкувався з іншими народами, що проявилось в запозиченнях французькою мовою слів з інших мов.

Запозичення слів з однієї мови в іншу досить давнє і звичайне явище. Розширення економічних і культурних зв'язків, розвиток науки і техніки призводить до появи нових понять і слів, запозичення з інших мов.

Найбільш суттєвими були запозичення з латини, звідки і була запозичена велика кількість синтаксичних зворотів, моделі словотвору, слів та

суфіксів, наприклад: -aire, -at, -(a)teur, -(a)tion, - (a)trice, - (a)ture, -al, -ique, -isme, -iste, -ité, -(a)toire.

Досліджений матеріал свідчить про те, що найширше представлені запозичення з англійської мови. Так, разом з англійськими запозиченими словами у французьку мову прийшов суфікс – ing. Зауважимо, що французька мова запозичає не тільки афікси, а й цілі слова, наприклад: footing, doping, interview.

Найчастіше іншомовні слова засвоювались разом з поняттям, предметами, явищами, які вони позначали. Але багато запозичень у французькій мові розширили своє значення або змінили свій первісний зміст. Не всі англіцизми зберігають свою вимову, перейшовши у французьку мову. Тобто, французи намагаються провести фонетичну «францизацію» запозичених слів там, де це видається можливим. Отже, розглянувши приклади запозичень слід зазначити, що це дуже продуктивний спосіб поповнення словникового складу французької мови, який продовжує діяти і в наш час.

Необхідно сказати, що протягом усієї історії існування мови найбільш впливовий зв'язок французька мова мала саме з англійською. Тому між цими мовами відбувся інтенсивний процес взаємозбагачення їх словникового складу: французька мова засвоювала англійські слова, а англійська – французькі. Лексичний запас французької та англійської мов, як відомо, більше ніж в 70 % випадків мають суттєві риси подібності, нерідкі випадки повного збігу значень. Наведемо кілька прикладів: une page - a page – сторінка, une table - a table – стіл, une base - a base – бас, une mode - a mode – манера, une lampe - a lamp – лампа

Таким чином, основними словотворчими засобами французької мови є: суфіксація, префіксація, парасинтез, словоскладання та розширення значення слова, конверсія та запозичення з інших мов. Нас цікавлять саме способи, пов'язані зі змінами на лексичному рівні, адже вони є яскравим свідченням тісного зв'язку французької та англійської мов, є ланкою для вивчення другої іноземної мови на основі першої.

Характерні риси перекладу і типи еквівалентних відносин між вихідним і кінцевим текстом обумовлені специфікою перекладу як лінгвістичного явища,

що відбувається в рамках міжмовної комунікації. Загальна характеристика перекладу, що визначає переклад як співвіднесені функціонування двох мовних систем, і що впливають з цього визначення висновки поширюються на будь-який акт перекладу. Реальна перекладацька діяльність здійснюється перекладачами в різних умовах; тексти для перекладу дуже різноманітні за тематикою, мовами, жанровими приналежностями; переклади виконуються в письмовій або усній формі, до перекладачів пред'являються неоднакові вимоги щодо точності і повноти перекладу і тд. Окремі види перекладу вимагають від перекладача особливих знань і умінь.

Всі ці відмінності, якими б значними вони не здавалися, не змінюють суті перекладацького процесу, його загальнолінгвістичної основи. Будь-який вид перекладу залишається перш за все перекладом з усіма його особливостями, обумовленими співвідношенням мов.

Поряд із загальними рисами, зумовленими єдиним лінгвістичним механізмом перекладацької діяльності, окремі види перекладу можуть мати і важливі специфічні особливості: модифікувати процес перекладу, надавати особливого значення досягненню еквівалентності на вищому рівні або, навпаки, допускати відхилення від максимально можливого ступеня смислової спільності, включати деякі елементи адаптивного транскодування і т.п.

Щодо перекладу окремих парадигм лексико-семантичних угруповань виділяють у науковій літературі такі напрямки: можливі розбіжності в предметно-логічному значенні еквівалентних слів в оригіналі і перекладі, особливості відтворення в перекладі конотативного аспекту значення слова, еквівалентність при передачі внутрілінгвістичних аспектів значення слова (внутрішня мова).

У французькій мові префіксація продовжує залишатися одним з активних способів словотвору, більш того, з'явився ряд нових префіксів, які використовуються при утворенні неологізмів. Традиційно у французькій мові виділяють наступні групи активних префіксів: префікси, які виражають заперечувально-привативні відносини (non-, anti-, dé- і ін.); префікси інтенсивності (super-, hyper, ultra- і ін.); префікси, які виражають повторення (re-

, r-, ré-); префікси, які виражають передування (pré-); префікси, які виражають просторові відносини (sur-, trans-, inter-) і ін.

Напрямки дослідження префіксальних лексичних утворень і їх переклад на матеріалі французької мови зводяться до наступних: аналіз сучасних французьких словотворень, зокрема в утворенні комп'ютерної лексики, як і раніше залишаються продуктивним; неологічні похідні префіксальні утворення у різних жанрах дискурсу; порівняльний аналіз продуктивності сучасних префіксальних словоутворень у французькій і англійській мовах.

Вчені зазначають, що семантичною особливістю префіксації є те, що префікс узагальнює певну ознаку, властиву ряду предметів і явищ, і виконує виключно функцію засобу перебудови лексичного значення слова.

Сучасні дослідження щодо перекладу похідних слів збагачені багатьма науковими роботами на матеріалі різних мов. Так, шведський лінгвіст Р. Інго у своїй праці «*Les quatre aspects de procédé de traduction*» 2000 [Ingo] Інго піднімає чотири важливі аспекти, які необхідно знати, щоб перекласти текст: переклад повинен мати граматичну структуру та рівень стилю, відповідний стандарту певної мови; він повинен правильно передавати смисловий зміст і повинен додержуватись прагматичної ситуації, у якій цей текст, що перекладається, був створений. Саме переклад, і лише такий переклад може виконати своє завдання [Le Figaro]. Отже, ці чотири аспекта наступні: граматична структура, стиль, семантичний аспект і нарешті, прагматичний аспект.

Віней і Дарбелнет у своїй праці “*Stylistique comparée du français et de l'anglais*” [Journaliste...] згадують різні одиниці, які, на їхню думку, важливі для перекладу. Зважаючи на це, «одиниці перекладу», які є для нашого аналізу найбільш цікавими - це лексичні одиниці, в яких елементи лексики, префікс, корінь, об'єднуються, щоб висловити один елемент думки. Можна ще сказати, що одиниця перекладу, похідне слово, сама є невеликим сегментом висловлювання, зв'язність знаків якого така, що їх не потрібно переводити окремо. Як наслідок, похідне слово перекладається як закінчена думка, а не як складова префікса і кореня.

Таким чином, похідне слово, утворене за допомогою префікса, у сучасних перекладацьких дослідженнях розглядають, скоріше, як комунікативну потенціальну одиницю, але не як простий елемент мови.

Утворення похідних слів відбувається, за ствердженням Фльогена, виходячи з потреби створювати нові позначення позамовних об'єктів і фактів [Fhögen]. Їх поява здійснюється, зокрема, наступними способами: спосіб утворення слів на основі вже існуючих мовних елементів, наприклад, афіксальний, складання слів, зміна граматичної категорії, скорочення або комбінація всіх цих способів.

Ефективне застосування словотворчих засобів у ході вивчення французької мови як другої іноземної можливе лише при використанні відповідних методів. На нашу думку, результативним може бути метод зіставлення, оскільки він базується на вже набутих знаннях. Його ми і розглянемо в наступному підрозділі.

РОЗДІЛ 2

КОМУНІКАТИВНО-СЕМАНТИЧНА СВОЄРІДНІСТЬ ПРЕФІКСАЛЬНИХ УТВОРЕНЬ У СУЧАСНІЙ ФРАНЦУЗЬКІЙ МОВІ

2.1 Походження і функціонування префіксів *ultra-*, *hyper-*, *extra-*, *multi-* у французькій мові

Інтенсифікатори *ultra-*, *extra-*, *super-*, *hyper-*, утворюють у французькій мові морфологічну структуру, що охоплює систему підсилювальних одиниць, серед яких мовник має вибрати ту, яка б найкраще могла передати поняття, що містить певний ступінь інтенсивності.

Загалом категорія інтенсивності властива класу прикметників і прислівників. Відомо, що прислівники можуть вживатися з дієсловом, посилюючи його значення. Прислівники-інтенсифікатори, що вживаються з прикметниками і прислівниками, знаходяться у препозиції до них і виконують лексико-граматичну роль.

Що стосується префіксів інтенсивності, то вони притаманні загалом прикметнику, але вони можуть охоплювати також значну кількість іменників (*hyperfréquence* – надвисока частота, *supercarburant* – пальне вищої якості, *ultraréactionnaire* – ультрареакціонер) та дієслова (*surcroître* - розростатися, *survivre* - пережити).

Префікси інтенсивності (Л. Гільбер називає їх «*préfixes à valeur de superlatif*»), що позначають вищу ступінь якості, включають: *super-*, *hyper-*, *extra-*, *sur-*, *archi-*, *ultra-*. Найчастіше вищезгадані префікси приєднуються до прикметників і іменників. Л. Гільбер і Ж. Дюбуа висловили думку про наявність тенденції у формуванні системи ступенів порівняння в сучасній французькій мові синтетичним способом, тобто за допомогою таких префіксів, які заповнюють тим самим відсутність суфіксів інтенсивності. Однак не слід забувати про те, що французька мова є аналітичною мовою, і ступені порівняння можуть також бути виражені аналітично [Суслова Ю.И 2011, с. 176]. Вивчивши більш детально дану групу префіксів, автори з'ясували, що, наприклад, префікс

super- частіше вживається в лексиці кіно, у військовій лексиці та ін., Наприклад, super-vedette (суперзірка), superfestivale (суперфестиваль). Префікс hyper- швидше притаманний науковій термінології (медицині, психології, математиці): hyperalgésie (підвищена больова чутливість), hypersomnie (підвищена сонливість), hyperplan (гіперплоскість) та ін. Префікс extra- «щось незвичайне, надзвичайне, відмінної якості» досить часто зустрічається в рекламній лексиці: extra-fin (надтонкий), extra-fort (надміцний), extra-sensible (надчутливий). Префікс sur- (один з найактивніших і продуктивних префіксів) характерний для економічної термінології, а також зустрічається в політичній, технічній термінології і в словах загальнонародної лексики: surinvestir (виробляти надмірні капіталовкладення), surplus (залишок, надлишок), surintensité (надструм). Префікс ultra- значною мірою зустрічається в політичній, науковій, рекламній і в розмовній лексиці. Префікс archi-, що позначає «найвищою мірою, найбільший, найвищий, крайній», може також мати найбільший ступінь експресивності з відтінком іронії і навіть фамільярності, що пояснює його вживання переважно в розмовній лексиці. Так, archi- (+ іменник, прикметник, дієприкметник) - archimillionnaire (архимиллионерів), archiplein (битком набитий), archiconnu (давно всім відомий) та ін.

Необхідно відзначити, що префікси інтенсивності не мають однозначних словотворчих значень і чітких функціональних і граматичних відмінностей, вони можуть бути синонімічними і полісемічними. Наприклад, префікси super-, extra-, sur-, sous- мають також локальне значення: superstructure (надбудова), extrascolaire (позашкільний), extra-terrestre (позаземної), surréal (надниркових), sursol (майданчик над підземними спорудами).

Прислівники зі значенням інтенсивності ми можемо зустріти у повсякденній мові, художній літературі та публіцистичному стилі і служать вони здебільшого для вираження конотативного значення.

У французькій мові префікси extra-, hyper-, super-, ultra- належать до найпродуктивніших морфем. Варто зазначити, що префікс інтенсивності archi- є застарілим і втрачає свою інтенсивність. Потрібно вказати, що префікси

наукового походження *archi-*, *hyper-*, *super-*, *ultra* вживаються лише у значенні інтенсивності, а *extra-* може мати і просторове значення.

Словотворення з префіксами *hyper-*, *multi-*, *ultra-* зустрічаються у різних періодичних виданнях і інтернет-публікаціях: *Ça m'intéresse* (2011. № 369. 2012. № 378), *Immobilier* (20.08.2015). *Journaliste, ou copiste multimédia?* (25.08.2015). Larousse. *Dictionnaire du français au collège*. P.: Larousse, 2003. 1406 p. Larousse. *Dictionnaire encyclopédique*. P.: Larousse, 2001. Деякі приклади слів з префіксом *hyper-* (грец. «над, пере, гіпер»):

– *La société actuelle est dans l'hyperactivisme.*

Переклад: Сучасне суспільство перебуває в стані гіперактивності;

– *Tout le monde a besoin de breaks, y compris et surtout les hyperactifs: quand on est surinvesti dans un domaine, on est souvent plus fragile face à l'imprévu*

Переклад: Кожен має потребу в перерві, включаючи особливо гіперактивних: коли додаєш надмірні зусилля в певній сфері, часто стаєш більш вразливим до непередбачених обставин;

– *Il s'agit aussi de faire un break avec une société d'hyperconsommation*

Переклад: Йдеться також про те, щоб відпочити, зробити перерву щодо суспільства гіперспоживання.

Приклади з префіксом *ultra-* (лат. «ультра, над»):

– *Du sous-sol avec sa salle des machines jusqu'au jardin suspendu coiffé de panneaux solaires, cette maison de ville (dans l'Est parisien) de Pablo Katz est ultramoderne, ultra-écologique, ultradesign et ultraconfortable* [Larousse 2003]

Переклад: Від підвалу з його машинним відділенням до висячого саду, оснащеного (увінчаного) сонячними батареями, цей міський будинок Пабло Катца (на сході Парижа) - ультрасучасний, над-екологічний, ультрадизайнерський і надкомфортабельний.

– *Au programme: que des nouveautés comme le golf, le tennis, le ski, le baseball, le foot US... ou, plus calme et **ultra-convivial**, les fléchettes* [Larousse 2003]

Переклад: У програмі стільки новинок: гольф, теніс, лижі, бейсбол, регбі ... або дартс, більш спокійний і наддоступний!

Приклади слів з префіксом *multi-* (лат. «багато, мульти»):

– Outil simple, convivial et efficace, le logiciel de transaction en ligne permet aux agents immobiliers de multidiffuser leurs annonces sur Internet, d'éditer les outils de marketing direct et de gérer au quotidien leur activité commerciale [Immobilier]

Переклад: Просте, доступне і ефективно програмне забезпечення для комерційних онлайн-операцій дозволяє агентам з нерухомості повсюдно поширювати свої оголошення в Інтернеті, опубліковувати кошти прямого маркетингу і щодня керувати своєю комерційною діяльністю.

– *Un microprocesseur multi-cœur (multi-core en anglais) est un processeur possédant plusieurs cœurs physiques fonctionnant simultanément* [Immobilier]

Переклад: Багатоядерний мікропроцесор (multi-core англійською мовою) - це процесор з декількома фізичними ядрами, які працюють одночасно.

Неологізми з префіксами hyper-, multi-, ultra- зустрічаються в різних періодичних виданнях та інтернет публікаціях. Деякі приклади слів з префіксом hyper- (грец. «над, пере, гіпер»):

– *La société actuelle est dans l'hyperactivisme* [Ça m'intéresse]

Переклад: Сучасне суспільство перебуває в стані гіперактивності.

– *Tout le monde a besoin de breaks, y compris et surtout les hyperactifs: quand on est surinvesti dans un domaine, on est souvent plus fragile face à l'imprévu* [Ibidem]

Переклад: Кожен має потребу в перерві, включаючи особливо гіперактивних: коли додаєш надмірні зусилля в певній сфері, часто стаєш більш вразливим до непередбачених обставин.

– *Il s'agit aussi de faire un break avec une société d'hyperconsommation* [Ça m'intéresse]

Переклад: Йдеться також про те, щоб відпочити (зробити перерву в ставленні суспільства гіперспоживання) від суспільства гіперспоживання.

Приклади с префіксом sur-:

surabondamment, surabondance, surabondant, surabonder, surarmement, surchoix, surconsommation etc.;

Приклади с префіксом hyper-:

hypercomplexe, hyperfragment, heperfréquence, hyperplan, hyperson, hypersonique, hyperstatique etc.;

2.2 Семантична своєрідність префіксальних утворень і їх комунікативна спрямованість в процесі функціонування

Поява нових підходів до дослідження мовної семантики, згідно з якими підвищена увага приділяється пізнавальній діяльності людини, питання співвіднесення структур свідомості і структур знання, призвело до розуміння необхідності осмислити процеси семантичних зрушень на глибинному, концептуальному рівні.

В рамках цих підходів особлива увага приділяється вивченню похідних слів, так як похідна лексика існує не тільки як величезна база даних, зберігаючи в упорядкованому вигляді великий обсяг інформації і дозволяючи здійснювати доступ до цієї інформації. Вона також є породжена середовищем, яке говорить «Схемами з'єднання певних структур знання з певними словотворчими конструкціями, механізмами словотворчого моделювання та стратегіями вилучення семантики з її одиниць, процедурами обробки нових даних і т.п.» [Кубряков 2004. с. 393]. Отже, похідна лексика дозволяє закріпити і вербалізувати концептуальні об'єднання, що з'явилися в актах пізнання і оцінки світу і є результатом розвитку концептуальної системи людини, яка включає знання різного типу і характеру.

Ідея про "складність" або "простоту" тексту щодо функціонування похідних слів у їх складі висловила Франсуаза Дюбуа-Шарльє. У своїй статті під назвою "Du mot simple au texte non simple?" Франсуаза Дюбуа-Шарльє висуває гіпотезу про те, що більше або менше використання похідних слів в різних текстах можуть відігравати роль у складності сприйняття цих текстів [Dubois-Charlier]. Отже, Дюбуа-Шарльє (там само) задає собі такі запитання: слова похідні, або похідні того чи іншого типу, чи є вони більш чисельними в текстах, що інтуїтивно сприймаються як важкі для читання, ніж у текстах, які вважаються простішими? Чи є взагалі підстави вважати, що таке використання похідних є джерелом складності або спрощування смислу тексту? [Dubois-Charlier].

РОЗДІЛ 3

ПЕРЕКЛАД ФРАНЦУЗЬКИХ ПРЕФІКСАЛЬНИХ УТВОРЕНЬ

3.1 Переклад похідних префіксальних утворень на українську мову

Поняття вірності є усюдисущим у підходах до перекладу, будь то теоретичний чи практичний. Однак, розглядаючи різницю між початковим текстом і кінцевим текстом з точки зору вірності, ми вдаємось до думки, яка, можливо, є занадто метафоричною і занадто моральною, щоб врахувати прогалину, яка є суттєвою справою перекладу. Пам'ятайте, що фіделіта - це перш за все довіра, віра. Ця ідея про те, що можна "покластись" на переклад, як правило, видає його як сертифікований шлюз, прохідний пункт, який в ідеалі встановлював би довірчі відносини, його неявна мета, згідно із відомою фразою, " нам не потрібно читати оригінал ". Потрапивши в попит на вірність, ми іноді забуваємо, що перекладений текст онтологічно не є оригіналом - що існування розриву між двома текстами є суттєвим з перекладом.

1. Правила перекладу похідних слів з префіксом *super-*

Префікс **super-** передає значення того, що щось знаходиться над чимось, зверху, перевищення норм або ж вищості за якістю, розміром, зверхності чогось над чимось.

Si, en vertu de l'objection à effet "super-maximum", l'État ne s'en trouve pas moins lié, ceci équivaudra pour lui à être lié par un traité auquel il n'a pas consenti, une situation contraire au principe du consentement, l'un des principes les plus fondamentaux du droit international [Context Reverso].

Переклад: Відповідно до заперечення, що породжує **супермаксимальні** наслідки, це держава, проте, вступить в договір, то це рівноцінно вступу в договір, з яким держава не погоджується, і така ситуація суперечить принципу консенсусу, який відноситься до одного з основоположних принципів міжнародного права.

*Pour cette raison, Paul put répondre aux attaques des prétendus “**super-apôtres**” de Corinthe, qui l’accusaient de profiter des frères de la congrégation*
[Context Reverso].

Переклад: Тому він міг дати відповідь «**видатним**» апостолам в Коринфі, котрий звинувачував його в тому, що він наживався за рахунок християн з місцевих зборів.

*Par conséquent, il ne retirerait aucun avantage du délai prolongé pour inscrire un avis et jouir de la “**super-priorité**” conformément à l’article 34*
[Context Reverso].

Переклад: Відповідно, забезпечений кредитор не отримає вигоду від більш тривалого терміну для реєстрації та отримання "**суперпріоритета**" відповідно до статті 34.

*Étiez-vous un genre de génie informatique, vous savez, **un super-geek**.*
[Context Reverso].

Переклад: Ви були з тих комп'ютерних геніїв, **одержимих культурою 90-их**.

*Par suite, l’association garante, au lieu d’être garante à titre subsidiaire, est devenue en quelque sorte un «**super débiteur**»*
[Context Reverso].

Переклад: Як наслідок цього, гарант, замість того щоб бути субсидіарним гарантом, ставав свого роду "**суперборжником**".

*Aujourd’hui, ce sont les multinationales qui sont de plus en plus souvent dépeintes comme les **super méchants** de notre monde mondialisé.*
[Context Reverso].

Переклад: Сьогодні роль **супер-лиходіїв** нашого глобалізованого світу все більше відводиться транснаціональним корпораціям.

*Le script effectue quelques vérifications sur votre système et utilise sudo pour acquérir les privilèges de **super-utilisateur** - pour ce faire, vous devrez fournir votre mot de passe*

[Context Reverso].

Переклад: Скрипт зробить перевірку вашої системи і використає sudo для переходу до статусу **суперкористувача** - вам буде запропоновано ввести відповідний пароль.

De plus, il n'aurait pas été nécessaire d'appliquer la problématique formule de la « super-majorité », qui a été proposée au cours des négociations par des États Membres et non par la délégation de l'ONU .

[Context Reverso].

Переклад: Крім того, в цьому випадку не було б необхідності застосовувати проблемну формулу «кваліфікованої більшості», яка була привнесена на переговорах державами-членами, але не делегацією Організації Об'єднаних Націй.

До найпоширеніших способів перекладу можна віднести терміни з префіксом «супер-»: *super-utilisateur* – суперкористувач, *super méchants* – суперлиходії, *super débiteur* – суперборжник, *super-priorité* – суперпріоритет, *super-maximum* – супермаксимальний. Також префікс super- може перекладатися як «видатний»: «*super-apôtres*» - «видатні апостоли». Даний префікс формує терміни - *super-geek* (гік - людина зацікавлена західною популярною культурою 90-их років) українській мові використовують описовий переклад – одержимі культурою 90-их.

2. Правила перекладу похідних слів з префіксом archi-

Префікс archi - «головний», «старший», позначає вищу ступінь ознаки чи чільну особу в чому-небудь, а також значення старого, застарілого.

Les agriculteurs africains devraient se demander pourquoi ce fut Bush (et non un démocrate de gauche) qui a annulé la plus grande réussite de l'archi conservateur Newt Gingrich : la réforme partielle des subventions agricoles.

[Context Reverso].

Переклад: Африканським фермерам варто було б задатися питанням, як міг Буш - а не якийсь там демократ лівого спрямування - анулювати гордість **ультраконсерватора** Ньюта Джінґріча: часткову реформу сільськогосподарських субсидій.

*Les causes profondes en sont manifestement politiques: les gouvernements anglais, américains et français ne sont pas disposés à risquer la vie de leurs soldats pour traduire ces **archi-criminels** devant la justice.*

[Context Reverso].

Переклад: Очевидно, в основі цього лежать політичні причини: британський, американський і французький уряди не хочуть ризикувати життям своїх солдатів для того, щоб ці **архізлочинці** постали перед правосуддям.

*C'était **archi-confidentiel**.*

[Context Reverso].

Переклад: Це було **надсекретно**.

*Craignant un conflit potentiel entre les deux **archi-rivaux**, le gouvernement américain a exhorté Chen à adopter une attitude modérée.*

[Context Reverso].

Переклад: Адміністрація Буша, стривожена потенційною можливістю конфлікту між двома **закоренілими противниками**, переконала Чена, обраного на другий термін в березні, проявити стриманість.

*La création d'un système d'**archi-vage** fait partie du cahier des charges établi pour la mise en place du SIG et les travaux préliminaires ont démarré*

[Context Reverso].

Переклад: Розробка механізму **архівування** включена в план роботи по ІМІС, і попередня робота вже ведеться.

*Dans ce contexte, la conception **archi-réactionnaire** des terroristes ne peut qu'intensifier les réactions, tandis que leur barbarie et leur dévotion à la mort et à la destruction les condamne à un échec certain.*

[Context Reverso].

Переклад: На цьому тлі **надреакційність** терористів може тільки посилити відсіч, а їх крайній антигуманізм і непереборна готовність сіяти смерть і руйнування прирікає їх на цілком визначене майбутнє.

*Comment se fait-il que les Administrations des États-Unis n'aient jamais remis en cause, ni hier, ni aujourd'hui, les mesures et dispositions juridiques aberrantes et **archi-répressives** adoptées au cours de la « Guerre froide » aux États-Unis contre*

le prétendu péril « communiste »- dont beaucoup sont encore en vigueur aujourd'hui- au lieu d'attaquer des pays en développement pour des motifs politiques?

[Context Reverso].

Переклад: Замість того, щоб виступати з нападками на країни, що розвиваються з політичних причин, чому б численним адміністраціям Сполучених Штатів Америки, які не робили цього раніше, чи не поставити сьогодні під сумнів абсурдні і **вкрай репресивні** юридичні заходи та положення, прийняті за часів так званої холодної війни в Сполучених Штатах Америки проти так званої «комуністичної загрози», багато хто з яких як і раніше ще діють?

L'archidiacre de la ville de New York a participé aux débats de plusieurs sessions sur les questions autochtones, dont l'alimentation et l'agriculture, ce qui lui a permis de nouer un partenariat entre son diocèse et un groupe de Massaïs en République-Unie de Tanzanie.

[Context Reverso].

Переклад: **Архідиякон** міста Нью-Йорка брав участь в дебатах на численних засіданнях з питань корінних народів, присвячених, крім іншого, питанням продовольства і сільського господарства, що дозволило йому виступити ініціатором налагодження партнерських відносин між його єпархією і плем'ям масаї в Об'єднаній Республіці Танзанії.

La Bosnie donne un exemple remarquable d'éducation à la tolérance: l'archidiocèse de Sarajevo a récemment fondé trois écoles, appelées "Écoles pour l'Europe", dans le but de former les élèves de différentes confessions religieuses, de même que d'autres n'appartenant à aucune religion, au respect mutuel, au dialogue et à la paix

[Context Reverso].

Переклад: Боснія демонструє чудовий приклад навчання терпимості: в Сараєвській **архієпархії** було недавно засновано три школи, названі "Школи для Європи", з метою навчання учнів різних віросповідань, а також учнів, які не сповідують жодної релігії, взаємної поваги, діалогу і мирного співіснування

Par une lettre du · avril · adressée au Gouvernement israélien, le Rapporteur spécial a fait part d'informations selon lesquelles la police israélienne aurait arrêté, le

· août · *l'archimandrite Theodosios Hanna, porte-parole de l'Église orthodoxe grecque à Jérusalem et en Terre sainte et l'aurait inculpé « d'entrée illégale en territoire ennemi » et de « relations avec des organisations terroristes »*

[Context Reverso].

Переклад: Листом від · квітня · рік Спеціальний доповідач інформував уряд Ізраїлю про те, що, згідно з повідомленнями · серпня · року ізраїльська поліція заарештувала **архімандрита** Феодосія Ханну - спікера грецької православної церкви в Єрусалимі і на Святій землі, звинувативши його «в незаконному в'їзді на ворожу територію» і «в зв'язках з терористичними організаціями».

До найпоширеніших способів перекладу можна віднести:

а) терміни пов'язані з християнською релігією, а саме: *l'archimandrite* – архімандрит, *l'archidiocèse* – архієпархія, *l'archidiacon* – архідиякон.

б) терміни, де префікс набуває значення «вкрай», «над»: *archi-répressives* - вкрай репресивні, *archi-réactionnaire* – надреакційність, *archi-confidentiel* – надсекретно.

Також за допомогою префіксу *archi-* формуються слова, які вже давно увійшли в українську та французьку лексику, наприклад: *l'archi-vage* – архівування; в деяких випадках може переймати на себе роль іншого префіксу як в цьому випадку: *l'archi conservateur* – ультраконсерватор; префікс може перекладатися як «застарілий», «укорінившийся»: *archi-rivaux* - закоренілі противники; існують також терміни в яких префікс зберігає свою форму: *archi-criminels* – архізлочинці.

3. Правила перекладу похідних слів з префіксом *sur-*:

Даний префікс дуже схожий за значенням на префікс *super-*. Перекладається як «над», «дуже».

*En revanche, les investissements à court terme peuvent comporter davantage de risques pour la stabilité économique et entraîner un **surajustement** des taux de change ou des baisses soudaines des prix.*

[Context Reverso].

Переклад: У той же час короткострокові інвестиції загрожують небезпекою дестабілізації економіки і можуть призводити до **завищення** обмінного курсу або до раптової зміни напрямку руху цін.

*Lors d'un congrès international sur le diabète en Asie, tenu à Sri Lanka, des spécialistes ont dénoncé les habitudes alimentaires et la sédentarité comme causes principales de cette augmentation notable, auxquelles s'ajoutent le stress, des facteurs héréditaires, un poids insuffisant à la naissance et la **suralimentation** des nouveau-nés.*

[Context Reverso].

Переклад: На міжнародному конгресі з питання діабету в Азії, що проводився в Шрі-Ланці, основними причинами такого швидкого зростання цього захворювання експерти назвали зміни в харчуванні та способі життя, а також стрес, спадкові чинники, низька вага при народженні та **перегодовування** новонароджених.

*Pendant cette période, le Viet Nam a augmenté sa production, devenant le troisième grand exportateur de café derrière le Brésil et la Colombie, sur un marché où l'offre était déjà **surabondante**.*

[Context Reverso].

Переклад: У цей період обсяг свого виробництва збільшив В'єтнам, перетворившись в третього за величиною після Бразилії і Колумбії постачальника кави на і без того **затоварений** ринок.

*Par ailleurs, certains interlocuteurs ont évoqué les codes légaux **surannés**, le processus de nomination des juges, la faible rémunération de ceux-ci et le manque de formation comme autant de facteurs qui ont favorisé la situation actuelle du secteur judiciaire*

[Context Reverso].

Переклад: Крім того, деякі співрозмовники вказували на **застарілі** правові кодекси, процес призначення суддів, їх низька матеріальна винагорода і відсутність системи підготовки кадрів, як на чинники, що зумовили нинішній стан судового сектора.

*Dans l'affaire Moses, par exemple, tranchée par la Commission mixte des réclamations États-Unis d'Amérique/Mexique, le **surarbitre** Lieber affirmait: «Un fonctionnaire ou une personne investie d'une autorité représente pro tanto son gouvernement qui, internationalement considéré, est l'ensemble de tous les fonctionnaires et de toutes les personnes investies d'une autorité»*

[Context Reverso].

Переклад: Як, наприклад, в рішенні Змішаної американо-мексиканської комісії з розгляду взаємних претензій у справі Мозеса **головний суддя** Лібер заявив, що "посадова особа або уповноважена особа представляє свій уряд, який в міжнародному сенсі є сукупністю всіх посадових та уповноважених осіб".

*Cette situation serait due notamment à une **surcharge** de l'appareil judiciaire et à l'insuffisance des moyens de transport disponibles*

[Context Reverso].

Переклад: Серед причин надмірно тривалого досудового утримання під вартою називають **перевантаженість** суддів і відсутність у тюрм засобів для перевезення ув'язнених.

*Dans sa résolution · l'Assemblée générale a demandé aux États de réduire d'urgence la capacité des flottilles de pêche mondiale afin de la ramener à des niveaux compatibles avec la viabilité des stocks de poissons, d'appliquer le Plan d'action international pour la gestion des capacités de pêche et d'éliminer les subventions qui favorisent la pêche INN et la **surcapacité** de pêche*

[Context Reverso].

Переклад: У своїй резолюції · Генеральна Асамблея просила держави в терміновому порядку скоротити надлишкові потужності світового рибальського флоту, звівши їх до рівнів, відповідних рівню стійкості рибних запасів, здійснювати МПД по промисловим потужностям і ліквідувати субсидії, які сприяють НРП і появи **надлишкових потужностей**.

*Sans entrer dans le détail, les facteurs susmentionnés, à savoir le vieillissement effectif de neuf ans au bout d'une période de · ans et de · ans au bout d'une période de neuf ans, couplé à une **surpuissance** obligatoire de · % le dernier jour avant la réhomologation, correspondaient à un facteur de sécurité d'environ · %*

[Context Reverso].

Переклад: Не вдаючись в подробиці, можна сказати, що такі вищезгадані фактори, як застосування для шестирічних транспортних засобів коефіцієнта старіння, прийнятого для транспортних засобів, що експлуатуються протягом дев'яти років, а для дев'ятирічних транспортних засобів-коефіцієнта старіння для транспортних засобів, що експлуатуються протягом $\cdot$ років, в поєднанні з вимогою про наявність **додаткової продуктивності** в $\cdot\%$ за день до дати поновлення допуску, дозволять отримати коефіцієнт безпеки в межах $\%$.

*Un des autres moyens de décourager une **surréaction** des cours et d'améliorer la coopération internationale pour une stabilisation des marchés des produits de base consisterait par exemple à réexaminer et reformuler les propositions, telles que celles qui ont été discutées à la CNUCED, sur la base d'arrangements de coopération entre producteurs et consommateurs de produits de base*

[Context Reverso].

Переклад: числа шляхів запобігання **надмірного зростання** цін і зміцнення міжнародного співробітництва в інтересах стабілізації товарних ринків також відноситься повторний розгляд і переробка пропозицій, аналогічних, які обговорювалися раніше в рамках ЮНКТАД, які засновані на механізмах співпраці між виробниками і споживачами сировинних товарів

*On peut en outre décrire l'évolution de la qualité des sols: teneur en humus, acidité, présence de pesticides persistants, **sursaturation** en eau, salinité, etc.*

[Context Reverso].

Переклад: Які зміни відбуваються в відношенні якості ґрунтів - зміни вмісту гумусу, кислотності, вмісту поживних речовин, стійких пестицидів, **заболочування**, засолення і т.д.

До найпоширеніших способів перекладу можна віднести терміни з префіксом «над», «пере», «за» або словами «надмірний», додатковий: *sursaturation* – заболочування, *surréaction* - надмірне зростання, *surpuissance* - додаткова продуктивність, *surcapacité* - надлишкова потужність, *surcharge* – перевантаженість, *suranné* – застарілий, *surabondante* – затоварений, *suralimentation* – перегодовування, *surajustement* – завищення.

Присутні випадки, де префікс перекладається цілим словом як «головний»:
surarbitre - головний суддя.

4. Правила перекладу похідних слів з префіксом *hyper-*

Префікс **hyper-** використовується для позначення перебільшення, перевищення чогось, він синонімічний до префікса **super-**. Він часто використовується в наукових термінах та перекладається як «над-», «дуже», «гіпер-».

Touchés par l'hyper-inflation en 1923, les Allemands craignent généralement de perdre à nouveau leur épargne et de devoir repartir de zéro.

[Context Reverso].

Переклад: У Німеччині, яка постраждала від **гіперінфляції** в 1923 році, широко поширені побоювання, що люди знову втратять свої життєві заощадження і будуть змушені починати все з нуля.

Des inquiétudes sur l'impact des inégalités de revenus entravent déjà les politiques budgétaires et monétaires, tant dans les pays développés que dans les pays en déjà les politiques budgétaires et monétaires, tant dans les pays développés que dans les pays en développement, tandis qu'ils tentent de se sortir des politiques d'hyper-relance adoptées au cours de la crise financière

[Context Reverso].

Переклад: Занепокоєння з приводу впливу нерівності доходів вже обмежує фінансову і грошову політику, як в розвинених, так і країнах, що розвиваються, коли вони намагаються вийти з **гіперстимулюючої** політики, прийнятої під час фінансової кризи.

Tout au long du texte des "hyper liens" sont utilisés pour mettre le lecteur en possession de renseignements plus détaillés sur les éléments de la démarche ou lui fournir des précisions sur certains aspects particuliers des activités techniques nécessaires

[Context Reverso].

Переклад: По всьому тексту використовуються "**гіперпосилання**", щоб читач міг отримати більш детальну інформацію по окремих частинах процесу або детальний опис конкретних аспектів необхідної технічної роботи.

*La seconde caméra envisagée est de type **hyper-spectral** et renfermera un nombre plus important de films spectraux (· au moins), programmables en fonction des besoins*

[Context Reverso].

Переклад: Друга камера, яку пропонується встановити, буде **гіперспектральною** і буде містити більшу кількість спектральних плівок (не менше ·), які можна буде програмувати в міру необхідності.

*Concrètement, associer les hommes, qui constituent la très grande majorité des auteurs de violence à l'égard des femmes, aux discussions, leur apprendre à récuser et à rejeter l'essence de **l'hyper-masculinité** et de la misogynie et leurs conséquences, et les inciter à dépasser les schémas de la violence est indéniablement un bon pas dans le sens de l'élimination de la violence à l'égard des femmes.*

[Context Reverso].

Переклад: З прагматичної точки зору, якщо чоловіки складають переважну більшість тих, хто чинить насильство по відношенню до жінок, тоді забезпечення їх участі в обговореннях, їх освіта в цілях протидії та неприйняття характеру і наслідків надмірного **домінування чоловіків** і жінконенависництва і подолання форм насильства є очевидним кроком, спрямованим на ліквідацію насильства над жінками.

*Certains économistes attribuent la montée actuelle du populisme à « **l'hypermondialisation** » des années 1990, avec la libéralisation des flux financiers internationaux et la création de l'Organisation Mondiale du Commerce, où l'accession de la Chine à l'OMC en 2001 a particulièrement retenu l'attention.*

[Context Reverso].

Переклад: Деякі економісти пояснюють нинішній сплеск популізму «**гіпер-глобалізацією**» 1990-х. Особлива увага при цьому приділяється лібералізації міжнародних фінансових потоків і створення Світової організації торгівлі (а також вступу до СОТ Китаю в 2001 році).

*Nous ne serons pas secourus par **l'hyper-voiture**; ni par les énergies alternatives.*

[Context Reverso].

Переклад: Нас не врятує ні **гіпер-автомобіль**, ні альтернативне паливо.

John Kerry a eu le grand mérite de ne pas confondre le désir de sécurité et de paix avec les instincts hégémoniques de l'**hyper-puissance** américaine.

[Context Reverso].

Переклад: Одне з великих переваг Джона Керрі - це протистояння змішанню вимог безпеки та миру з основними проявами "**гіпердержавності**" США.

Certains étaient hyper-vigilants, posaient beaucoup de questions ; ils semblaient avoir dévoré chaque article, blog et journal scientifique sur la question.

[Context Reverso].

Переклад: Деякі з них були **гіпертривожні**, задавали багато питань; здавалося, що вони проковтнули абсолютно всі наукові статті, блоги та газетні статті, які тільки існують на цю тему.

L'hyper-présidentialisme, une politique basée sur la consanguinité et un plan pour garder indéfiniment le pouvoir grâce à un stratagème juridique : tout cela range les Kirchner au niveau des "caudillos à vie" ressuscités en Amérique latine par le président vénézuélien Hugo Chávez.

[Context Reverso].

Переклад: **Гіперпрезидентство**, політичні погляди, які передаються генетично, а також план утримання влади на необмежений термін за допомогою легальних формальностей - все це може поставити сім'ю Кіршнерів на один рівень з «довічною диктатурою», яку повернув до Латинської Америки президент Венесуели Уго Чавес.

До найпоширеніших способів перекладу можна віднести терміни з префіксом «гіпер-»: *hyper-présidentialisme* – гіперпрезидентство, *hyper-vigilants* – гіпертривожність, *l'hyper-puissance* – гіпердержавність, *l'hyper-voiture* - гіпер-автомобіль, *hyper-mondialisation* - гіпер-глобалізація, *hyper-spectral* – гіперспектральний, *hyper liens* – гіперпосилання, *d'hyper-reliance* – гіперстимулюючий.

5. Правила перекладу похідних слів з префіксом *-extra*:

За допомогою **префікса -extra** утворюються прикметники зі значенням: «поза чимось», «за межами», «понад».

*Il y a cinquante ans, la quête pour la découverte de réponses a pris un autre chemin et SETI, la Recherche d'une Intelligence **Extra-Terrestre**, a débuté.*

[Context Reverso].

Переклад: П'ятдесят років тому, пошук питань пішов по новому шляху SETI, пошук **позаземної** цивілізації, почала свою роботу.

*Presque tout est possible à la station thermale de Dobogomajor, qui est **extraordinaire** pour son ambiance hongroise typique.*

[Context Reverso].

Переклад: Майже все можливо на курорті Добогомаджор **-надзвичайний** зі своєю типовою угорською атмосферою.

*En revanche, présenter les grandes lignes des responsabilités des ONG françaises illustre bien l'effet **extraterritorial** de certains droits.*

[Context Reverso].

Переклад: З іншого боку, якщо ми розглянемо обов'язки французьких неурядових організацій у їх широких рисах, це ілюструє **екстериторіальний** ефект певних прав.

*Le Comité a également approuvé la proposition de rechercher un soutien **extrabudgétaire** dans les cas où cela était justifié.*

[Context Reverso].

Переклад: Комітет також схвалив запропонований пошук **позабюджетної** підтримки у цілком обґрунтованих випадках.

*Il est reconnu que la position renversée, exprimée dans un contexte sacré ou quand elle est associée à une échelle, entre dans la symbolique chamanique du voyage **extrasensoriel**, de la montée ou de la descente entre le monde supérieur et inférieur.*

[Context Reverso].

Переклад: Відомо, що перевернутий погляд, виражений у наляканому контексті або поєднаний зі сходами, є частиною шаманської символіки

екстрасенсорної подорожі, сходження або спуску між підземним світом і світом вище.

Слід зауважити, що префікс *extra-* в значенні високого ступеня якості використовується переважно для утворення прикметників.

Префікс *extra-*, що виражає місцеве поняття «поза» використовується для освіти як прикметників, так і іменників: *extrascolaire* (позашкільний), *extrados* (зовнішня поверхня арки зводу 2) *верхня поверхня крила; спинка*).

*Des méthodes de caractérisation telles que "l'ACP palindromique **extragénique** répétitive" (abréviation anglaise : rep-PCR) et les méthodes moléculaires basées sur la caractérisation de segments ADN spécifiques amélioreront toutefois considérablement la rapidité et la qualité de l'identification des espèces de bactéries d'acides acétiques.*

[Context Reverso].

Переклад: Методи типізації, такі як `` повторювана **екстрагенна** паліндромна ПЛР " (повторна ПЛР) та молекулярні методи, засновані на характеристиці конкретних сегментів ДНК, швидше за все, покращать швидкість та якість ідентифікації оцтовокислих бактерій на видовому рівні.

*Anémie normochrome, macrocytaire non régénérative due à une pathologie **extramédullaire** : Hématies en larme. Aspect caractéristique sur lame, avec des globules rouges allongés ; témoignant de la présence d'une fibrose médullaire.*

[Context Reverso].

Переклад: Нормохромна анемія, макроцитарна нерегенеративна внаслідок **екстрамедулярної** хвороби: еритроцити в сльозах. Характерна особливість стебла з видовженими еритроцитами; що свідчить про наявність фіброзу кісткового мозку.

*L'interphase nucléaire dans les conidies secondaires de *Tilletia foetida* comporte surtout de la chromatine diffuse, un ou deux nucléoles et une surface d'hétérochromatine localisée à l'opposé d'un point **extranucléaire** dense aux électrons, le corps polaire du fuseau (SPB).*

[Context Reverso].

Переклад: Міжфазне ядро у вторинних споридіях *Tilletia foetida* складається з переважно дифузного хроматину, одного або двох ядерців та ділянки гетерохроматину, розташованої навпроти електронно-щільного, **позаядерного** полюсного тіла веретена (SPB).

*La présente invention concerne des compositions comprenant une matrice **extracellulaire** naturellement sécrétée par l'homme, et leurs méthodes d'utilisation.*

[Context Reverso].

Переклад: Справжній винахід розкриває композиції, що містять природний секретований **позаклітинний** матрикс людини, та способи їх використання.

*On décrit un dispositif thérapeutique **extravasculaire** implantable, comprenant une membrane semi-perméable immuno-isolante ainsi qu'une chambre contenant une source d'un produit.*

[Context Reverso].

Переклад: Описано імплантований **позасудинний** терапевтичний пристрій, що містить імуноізолюючу напівпроникну мембрану та камеру джерела.

До найпоширеніших способів перекладу можна віднести:

- а) терміни з префіксом «поза» або «екстра»: *extravasculaire* – позасудинний, *extracellulaire* – позаклітинний, *extranucléaire* – позаядерний, *extramédullaire* – екстремедулярний, *extragénique* – екстрагенний, *extrasensoriel* – екстрасенсорний, *extrabudgétaire* – позабюджетний, *extraterritorial* – екстериторіальний, *extraordinaire* - надзвичайний, *Extra-Terrestre* – позаземний.
- б) термінологічними сполуками та словосполученнями, які включають фрази «такий, що виходить за межі», «такий, що перебуває за межами»: *extracorporel* – такий, що перебуває (відбувається) за межами організму.
- в) описовий переклад: *extrapunitif* – (псих.) схильний звинувачувати всіх, крім себе.

3.2 Переклад префіксальних утворень у межах певних видів дискурсу

Актуальність питання, що розглядається, не викликає сумніву, так як процес появи нових слів типовий для будь-якої мови і є постійним. Існують різні способи словотворення: префіксальний, суфіксальний, усічення, аббревіація, телескопи, словоскладання. Префіксація залишається одним з найбільш поширених способів словотвору. Думки вчених про питання найпродуктивніших префіксів у французькій мові розходяться. лінгвісти приводять різну кількість префіксів та різні списки найбільш продуктивних префіксів. Відповідь на це питання може дати детальний аналіз енциклопедичних словників, матеріалів актуальною автентичної преси та інтернет-публікацій. Крім того, подібне дослідження може пролити світло на тенденції розвитку словникового складу французької мови.

Префікси зі значенням перевищення у французькій і українській мовах: Супер- *super-*, ультра- *ultra-*, архі- *archi-*, екстра- *extra-* (Супер-: *суперкласний, суперкомп'ютер, суперсучасний, суперекспрес, супертяжкий і т. д*; Super-: *superalliage, super-champion, supercritique, superfin, superfinir, superfinition, superfluide, superfluidité etc .*; Ультра-: *ультразвуковий, ультраакустика, ультрависокий, ультракислий, ультрамаксимум, ультрамілкий і т.д .*; Ultra-: *ultrabasique, ultracourt, ultramicroscope, ultraplat, ultraprression, ultrasensible, ultrasonique etc .*; Архі-: *архімільйонер, архіплут, архідурний, архіонебезпечний, архівірно, архібагатий і т.д .*; Archi-: *archifou, archisimple, archibéte, archiconnaitre, archimillionnaire etc .*; Екстра- *екстаординарний і т.д .*; Extra-: *extraordinaire, extraodinairement, extraléger, extrasolide, extra-fin, extrafort etc..* Таким чином, фонд латинських і грецьких запозичень, наповнює лексику французької і української мов, поступово перетворюється з чужорідного, іншомовного елемента в частину словотворчої системи української і французької мов.

3.3 Когнітивні засади перекладу лексичних утворень з префіксами вищості, переваги, перебільшення

Концептуальна система людини розвивається, модифікується в процесі його взаємодії з навколишнім світом. При цьому внутрішній розвиток концептуальної системи проходить за рахунок постійно здійснюються в системі процесів, одним з яких є концептуальна деривація. Концептуальна деривація представляє собою когнітивний процес, що забезпечує появу нової структури знання в концептуальній системі людини на основі вже існуючих концептів і концептуальних структур. Вона передбачає, що після того, як концепти, складові концептуальної системи людини, вже були якимось чином названі, в мові виникли передумови для їх подальшого об'єднання в нові концептуальні структури, які мають нові мовні значення. В процесі концептуальної деривації відбувається об'єднання вихідних концептів в концептуальній структурі, всередині яких вихідні концепти виступають як узгоджені з тим або іншими концептуальними характеристиками. Народжувані в ході пізнавальної діяльності концепти, отримавши мовну репрезентацію, стають невід'ємною частиною концептуальної системи, створюючи, в свою чергу, підставу для її подальшого розвитку і зберігаючи дериваційний зв'язок з вихідними структурами. Дія концептуальної деривації забезпечує об'єднання концептів в концептуальну структуру, що лежить в основі семантики похідного слова і має вигляд пропозиції. Пропозиції, які будуються як конструкти, що зв'язують концепти, не виражені експліцитно при поверхневій реалізації, але присутні на рівні різних за складністю номінативних одиниць [Панкрац 1992, с. 112]. На думку Е.С. Кубрякової, «словотвірні моделі різного типу можна розглядати як формули регулярної згортки пропозиціональної структури» при її актуалізації окремими похідними словами [Кубрякова 2004, с. 412]. Тобто у словотворчих моделей є аналоги в системі репрезентації знань, які називають також моделями / models (Айтчінсон), схематичними шаблонами або стандартними зразками / constructional schemas (Р. Ленекер). Дані шаблони виявляються, оскільки в будь-якій мові можна виявити подібні явища, що повторюються. Людині ж властиво піддавати свій досвід раціональному осмисленню, відзначати ці подібні або повторювальні елементи та ознаки, фіксувати їх більш менш усвідомленим шляхом. В процесі діяльності по усвідомленню і впорядкуванню конкретно

спостережуваних в мові явищ, людина намагається виявити якусь абстрактну схему, дотримуючись якої, можна було б побудувати нові слова, нові форми і їх комбінації впорядковані і передбачувані. Ці мовні форми мають статус конструктів, що знаходять реальність оскільки є правила, які використовуються для їх породження. Р. Ленекер в своїй когнітивній граматиці зазначає, що в лексиконі мовця присутні не тільки семантичні, фонологічні і символічні структури, а й схематичні шаблони. він вважає, що схематичні шаблони існують в когнітивних мовних репрезентаціях поряд з тими утвореннями, які мають статус конвенціональних одиниць [Ленекер 1991, с. 51]. Схематичні шаблони використовуються для створення нових виразів або оцінки. З одного боку, навіть виділивши для себе той чи інший схематичний шаблон як правило, не забувають окремі одиниці, створені за цим схематичним шаблоном. З іншого боку, здатність оперувати цим шаблоном не заважає мовцю сприймати і запам'ятовувати слова або вираження такої ж структури, як конвенціональні одиниці, не створюючи їх щоразу заново. У зв'язку з цим Е.С. Кубрякова пише, що «мовна діяльність характеризується властивістю еквіфінальності, тобто можливістю досягти один і той же результат, використовуючи для цього різні шляхи» [Кубрякова 1991, с. 59]. Неможливо чітко розділити випадки, коли мовець використовує слово як уже існуючу словникову заготовку, і коли говорить народжуючи його відповідно до деякого схематичного шаблону (моделлю). Б.М. Гаспаров вважає, що існують дві стратегії поведінки з мовним матеріалом: репродуктивна, основана на безпосередньому запам'ятовуванні і відтворенні, і операційна, що має на увазі розгортання потрібного матеріалу мови за певними правилами. На думку Б.М. Гаспарова, «операційна стратегія поводження з мовним матеріалом присутня на задньому плані нашої мовної діяльності, як якийсь фон, завжди готовий виступити на передній план, актуалізуватися і вступити в дію, як тільки в ньому виникає потреба» [Гаспаров 1996, с. 61]. Виходячи з вищесказаного, можна зазначити, що дослідження процесу концептуальної деривації, що визначає відновлення концептуальної структури (пропозиції) і лежить в основі похідного слова - має велике значення.

ВИСНОВКИ

Необхідною умовою існування будь-якої мови є її безперервне поповнення новими одиницями. Найяскравіше відображає динаміку мови її словниковий склад, на розвиток якого безпосередньо впливає позамовна дійсність та зміни, що в ній відбуваються. Нове тисячоліття характеризується глобальними змінами у всіх сферах життя людини, що обумовлює значне зростання темпів збагачення словникового складу мови. Виникнення лексичних новотворів у мові є явищем цілком закономірним: воно впливає і з творчого характеру мовленнєвої діяльності загалом. Унікальна властивість мови полягає в тому, що будь-яке слово в ній породжує інше, кожне слово у мові, так би мовити, спонукається до появи іншим, викликаючи до життя інші слова та відкриваючи шлях мовленнєвому потоку. Мова – це креативний процес, в якому різні види номінації складають єдине ціле. Поява нових слів є однією з найскладніших та найцікавіших у мовознавстві. Беззаперечно, сучасні суспільні трансформації впливають на мовну ситуацію, особливою рисою якої в умовах деякої стабілізації залишається очевидним динамізм змін, що спостерігається в лексичній системі французької мови. Можна сказати, що «неологічний бум» (за висловом В. Г. Гака), який розпочався в другій половині ХХ століття, тільки посилюється на кінець століття, і ця проблема є актуальною й до сьогодні.

Мабуть, жоден спосіб утворення слів не досліджувався так часто і детально, як афіксація. Афіксальний словотвір завжди цікавило і продовжує цікавити вітчизняних та західних лінгвістів. Незважаючи на численність досліджень, не можна сказати, що всі проблеми афіксації знайшли своє рішення. Це стосується в першу чергу до кардинальних питань префіксації: визначення дериваційного статусу префіксальної морфемі і семантики дериваційного афікса.

Опис, що здійснювався у даній роботі, передбачав аналіз префіксальної підсистеми французької мови (префіксальні утворення з семантикою інтенсивності: вищості, переваги, перебільшення) , а також встановлення інвентарних кордонів префіксації, тобто того семантичного навантаження, що несе той чи інший префікс, з чим пов'язане його місце в даній підсистемі. Процеси приєднання префіксів, складають важливу частину морфології і

словотворення більшості мов світу, в тому числі французької мови на сучасному етапі..

Розглянувши морфологічний спосіб словотворення, а саме префіксацію з префіксами вищості, переваги, перебільшення ми прийшли до висновку, що цей спосіб утворення нових слів є досить продуктивними в сучасній французькій мові, а їх переклад піддається деяким правилам.

За допомогою префіксів *super-*, *sur-*, що виражають поняття «знаходження над, понад», вища якість чого-, утворюються іменники і прикметники: *superstructure* (надбудова; суперструктура), *superfin*, (найтонший; вищого сорту), *surprofit* (надприбутки).

Префікси *archi-*, *extra-* в значенні високого ступеня якості використовуються переважно для утворення прикметників: *archifaux* (вкрай помилковий, зовсім невірний, глибоко помилковий; наскрізь брехливий), *extradur* (надтвердий; особливо міцний), *extra-fin* (надтонкий; дуже невеликий, найвищої якості).

Префікс як морфема - одна з основних одиниць мови, часто визначається як мінімальний знак, тобто така одиниця, в якій за певною фонетичною формою (означаючим) закріплено певний зміст (що означається) і яка не ділиться на більш прості одиниці того ж роду. Прийнято розділяти морфем на залежні і вільні (за ступенем автономності), а також на лексичні і граматичні. Лексичні морфем належать до відкритих класів і можуть утворювати нові слова. Граматичні морфем належать до закритих класів і, як правило, не утворюють нових слів.

Префікси, що досліджувались, як одні з найбільш продуктивних у французькій сучасній мові, є залежними дериваційними морфемами і здатні утворювати певну кількість нових похідних префіксальних одиниць.

Вивчення префіксального словотворення пов'язано з рядом труднощів як теоретичного, так і практичного характеру. Справа в тому, що нерідко префіксація розглядається як один із способів словоскладання. Це пояснюється тією обставиною, що в багатьох мовах префікси генетично походять від

самостійних лексем. Загальновідомо, що похідне слово, утворене за допомогою префікса, відноситься до тієї ж частини мови, що і похідна основа.

Префікси, в свою чергу, мають власне лексичне значення: супер-, зверх-, най- і та ін.

У сучасній французькій мові дуже продуктивними префіксами є префікси: *ultra*: *ultra-accélérateur* ультраприскорювач, *ultra-chic* шикарний, зверхелегантний, *ultra-court* ультракороткий; *hyper*: *hyper-pouvoir* - "гіпердержава" (країна, що перевершує всі інші в економіці, в політичній галузі і у військовій силі), *hyperactivité* - надмірна діяльність, підвищена активність, *hypercritique* - занадто суворий; прискіпливий, *hypermode* - гіпермода, *hypersexualité* - гіперсексуальність; *super*: *superbénéfice* надприбуток, *superbombe* - термоядерна бомба, *superbénéfice* - надприбуток, *superforme* - надзвичайний фізичний стан; *archi*: *archifou* зовсім божевільний, *archisûr* - безумовно вірний, який не підлягає ніякому сумніву.

Таким чином, сучасний стан префіксації у французькій мові можна охарактеризувати появою нових утворень, при чому найчастіше префіксами інтенсивності. Це, перш за все, пов'язано з такими екстралінгвістичними факторами, як політична ситуація, суспільне життя в країні, і, звичайно ж, научно-технічним прогресом.

Швидкість новоутворень з цими префіксами потребує детальної розробки прийомів і методів їх перекладу. Як показав аналіз прикладів, такими прийомами можуть бути наступні. Перш за все калькування, бо такі префікси мають інтернаціональний характер. Префікс *super-*, латинського походження надає лексичним утворенням значення високої або вищого ступеня якості, посиленого ефекту дії і часто відповідає в українській мові префіксам *супер-*, *понад-*, *пере-*; у технічній термінології слова з префіксами *super-*, як і з *sur-*, і *ultra-*, відображають прогрес науки і техніки, називають нові відкриття, нові більш досконалі винаходи і пристрої. Префікс *ultra-*, латинського походження, надає словам значення межі прояви якої-небудь ознаки іменників. Часто відповідає в українській мові префіксам *ультра-*, *зверх-*.

Сучасні дослідження щодо перекладу похідних слів збагачені багатьма науковими роботами. Серед них праці таких вчених як Р. Інго, Г. Марчанд, О.Д. Мєшков, І.С. Улукханов, П.В. Царьов, Н.А. Янко-Триницька.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Акуленко В.В. Вопросы интернационализации словарного состава языка. Харьков: Изд-во Харьков. Ун-та, 1972. С. 6–11.
2. Акимова Л.М. К вопросу о префиксальном образовании глаголов в старофранцузском языке. Пятигорск: Просвещение 1958. 84 с.
3. Алисова Т.Б., Репина Т.А., Таривердиева М.А. Введение в романскую филологию: Учебник, для студ. – романистов филол. Фак. Ун-тов. М.: Высш. школа, 1982. 343 с.
4. Балабас Н. Н. Усечение как средство пополнения словарного состава французского языка (на материале современной французской прессы) Вестник Московского государственного областного университета. Серия «Лингвистика». 2015. № 3. С. 54-60.
5. Бельчиков Ю.А. Интернациональная терминология в русском языке. М.: Учпедгиз, 1959. 276 с.
6. Вандриес Ж. Язык. М.: Соцэкгиз., 1937. 140 с.
7. Виноградов, В.В. Язык Пушкина: Пушкин и история русского литературного языка. М.: 1935. 487 с.
8. Виноградова В.Н. Стилистические средства словообразования. М.: URSS 2016. 184 с.
9. Гаврычина К.С., Сазонов М.А., Гаврычина И.Н. Dictionnaire commercial et financier. М.: VIKRA, 1993. 791 с.
10. Гак В. Г., Ганшина К. А. Новый французско-русский словарь. М.: Дрофа, 2008. 1166 с.
11. Гинзбург Р.С. К вопросу о классификации словарного состава. М.: Прометей , 1971, С. 206-209
12. Даниленко В.П. Русская терминология. М.: Наука, 1977. 176 с.
13. Ермакова О.П. Лексические значения производных слов в русском языке. М.: Русский язык, 1984. 152 с.
14. Земская Е.А. Современный русский язык. Словообразование. М.: Просвещение 1973. 304 с.

15. Земская Е.А. Словообразование как деятельность. М.: КомКнига 1992. 224 с.
16. Зорько А.С. Сравнительное исследование заимствований в родственных языках (франко–итальянские контакты). М.: АКД, 1972. 35 с.
17. Катагощина Н.А. Как образуются слова во французском языке. М.: КомКнига 2012. 112 с.
18. Ковалевский Р.Л. Словообразовательные модели интернациональных терминов с компонентами греко–латинского происхождения (на материале нем. яз.). М.: АКД, 1969. 56 с.
19. Левит З.Н. Лексикология французского языка: Для институтов и факультетов иностранных языков. М.: Высш. шк., 1979. 160 с.
20. Лингвистический энциклопедический словарь/ за заг. ред. В.Н. Ярцева. М.: Сов. энциклопедия, 1990. 685 с.
21. Малахова И.А. Продуктивные способы словообразования в лексико-грамматической категории глаголов в современном французском языке. М.: Прометей, 1968. 78 с.
22. Малый академический словарь / под ред. А.П. Евгеньевой. 2-е вид. М.: Русский язык, 1984. 367 с.
23. Мартине А. Основы общей лингвистики. М.: URSS, 2004. 224 с.
25. Национальный корпус русского языка. URL: <http://www.ruscorpora.ru/search-main.html> (дата звернения: 20.08.2020).
25. Панов М.В. О слове как единице языка. *Ученые записки МГПИ им. В.П. Потемкина*. 1956. Т. LI. вып. 5. С. 23-24
26. Пешковский А.М. В чем же, наконец, сущность формальной грамматики? Пешковский А.М. Избранные труды. М.: Прометей, 1959. 65 с.
27. Риженкова. Г. Заимствования. История изучения слов греческого происхождения в русском языке. URL: [http //www.proza.ru](http://www.proza.ru). (дата звернения: 20.08.2020).
28. Сулова Ю.И. Становление словообразовательной системы французского языка в XVI–XVII веках. М.: Стереотип, 2011. 176 с.

29. Степанов Ю.С. Структура французского языка. М.: Либроком, 2013. 184 с.
30. Степанова М.Д. К вопросу о стилистических функциях словообразовательных моделей. М.: Прометей, 1969. 74 с.
31. Толковый словарь русского языка / под ред. Д.Н. Ушакова. М.: Советская энциклопедия, Т. 1. 1935–1940. 1567 с.
32. Толковый словарь русского языка с включением сведений о происхождении слов. / под ред. Н.Ю. Шведова. М.: Азбуковник, 2011. 1175 с.
33. Халифман Е.А., Макеева Т.С., Раевська О.В. Словообразование в современном французском языке. М.: Высшая школа 1983. 123 с.
34. Хидекель С.С. Проблема системности в словообразовании. М.: Прометей, 1971. 57 с.
35. Цаголова Р.С. Системное исследование терминологии политической экономики: автореф. дис.... канд. фил. н. М.: МГУ, 1988. 45 с.
36. Цыбова И. А. Словообразование в современном французском языке. М.: Высшая школа, 2008. 128 с.
37. Чернишева И.И. Лексические заимствования в лексико–семантической системе языка (на материале нем. яз.). *Лингвистика и методика высшей школы*. М.: Наука, 1970, № 5. 12 – 15 с.
38. Чинчлей Г.С. Отрицательно-привативные префиксы при глаголе в современном французском языке. М.: Прометей, 1964. 54 с.
39. Ширшов И.А. Морфемный состав и словообразовательные связи имен существительных греческого происхождения. *Филологические науки*. М., 1978. №. 2. 77 – 78 с.
40. Шмелев А.Д. Определенность – неопределенность в названиях лиц в русском языке: автореф. дис. ... канд. фил. наук. М.: 1984. 19 с.
41. Штейнберг Н.М. Аффиксальное словообразование во французском языке. Л.: Прометей, 1976. 85 с.
42. Янко-Триницкая Н.А. Закономерность связей словообразовательного и лексического значений в производных словах. М.: Прометей, 1963. 45 с.
43. Auzou. Dictionnaire encyclopédique. P.: Auzou, 2006. 2176 p.
44. Ça m'intéresse. [Gennevilliers](#): [Prisma Media](#), 2011. № 369.

- 45.Ça m'intéresse. [Gennevilliers: Prisma Media](#), 2012. № 378.
- 46.Darmsteter A. De la creation actuelle de mots nouveaux dans la langue francaise. P.: Libraire-Éditeur, 1877. 67 p.
- 47.Dubois-Charlier, Françoise Du mot simple au texte non simple ? Dans Regards croisés sur les mots non simples. URL: <https://journals.openedition.org/anglophonia/680> (дата звернення: **20.08.2020**).
- 48.Fhøgen Torsten La formation des mots et l'enrichissement de la langue vus par quelques auteurs latins. URL: <https://books.openedition.org/enseditions/1034>. (дата звернення: **20.08.2020**).
- 49.Immobilier. Le Figaro. URL: <http://www.figaroclassifieds.fr/pages/7022-immobilier> (дата звернення: **20.08.2020**).
- 50.Ingo, Rune les quatr aspects du procédé de traduction. URL: <http://libris.kb.se/bib/3389419>. (дата звернення: **20.08.2020**).
- 51.Journaliste, ou copiste multimédia? Le monde diplomatique. URL: <https://www.mondediplomatique.fr/2008/08/BENILDE/16173> (дата обращения: 25.08.2015).
- 52.Larousse. Dictionnaire du français au collège. P.: Larousse, 2003. 1406 p.
- 53.Larousse. Dictionnaire encyclopédique. P.: Larousse, 2001. 1712 p.
- 54.Le Nouvel Observateur. 2012. № 2492. 12. Le Point. 2009. № 1934.
- 55.Meillet. A. Les langues de l'Europe nouvelle. Paris: Payot et Cie, 1918. 243 p.
- 56.Maurois A.Les roses de septembre. P.: Flammarion,1956. 72 p.
- 57.Merle R. Un animal doue de raison.P.: Gallimard,1972. 512 p.
- 58.Mitterand H.Les mots franpais. P.: Flammarion,1963. 128 p.
- 59.Savory T.H. The Language of Science. *The Language Library*. London: Andre Deutsch, 1953. P. 41 – 45.
- 60.Triolet E. L'inspecteur des mine. P.: Flammarion, 1958. 204 p.
- 61.Vinay (J.-P.) et Darbelnet (J.). *Stylistique comparée du français et de l'anglais*. URL:https://www.persee.fr/doc/rbph_0035-0818_1960_num_38_2_2317_t1_0451_0000_1/ (дата звернення: **20.08.2020**).

RÉSUMÉ

L'objet de la recherche est des formations de préfixes avec des préfixes de supériorité, de préférences, d'exagération en français.

Le but du travail est d'identifier des formations avec des préfixes de supériorité, d'avantages, d'exagérations, qui sont très productives en français moderne, d'étudier leur sémantique et de trouver des méthodes efficaces pour leur traduction en ukrainien. L'étude est basée sur l'analyse de mots présentés dans des dictionnaires, une presse authentique et des publications en ligne en 2010-2020.

Les principes théoriques et méthodologiques du travail sont les principaux experts nationaux et étrangers dans le domaine de: la catégorisation cognitive de la réalité (R. Dzhekendoff, AV Kravchenko, ES Kubryakova, IP Susov). formation de mots et sémantique des formants (IK Arkhipov, GO Vinokur, ES Kubryakova, G.Marchand, OD Meshkov, IS Ulukhanov, PV Tsarev, NA Yanko -Trynytska). valeurs prototypes (IK Arkhipov, J. Lakoff, E. Roche, BA Serebrennikov).

Résultats: En français, le préfixe continue d'être l'un des moyens actifs de formation des mots, de plus, un certain nombre de nouveaux préfixes sont utilisés dans le processus de formation des mots. Nous avons envisagé la traduction de formations de préfixes avec des préfixes de supériorité, supériorité, exagération en français. Des variantes possibles de traduction de ces préfixes en ukrainien ont été identifiées.

Mots clés: affixation, affixe, préfixation, préfixe, formation de mots, termes-internationalismes, terminologie, morphème.

**Декларація
академічної доброчесності
здобувача ступеня вищої освіти ЗНУ**

Я, Пелешко Микола Олександрович, студент 2 курсу магістратури, форми навчання денна, факультету іноземної філології, спеціальність переклад (французький), адреса електронної пошти kplelesh@gmail.com,

- підтверджую, що написана мною кваліфікаційна робота на тему **«Особливості перекладу французьких похідних слів на українську мову (на матеріалі словотворень з префіксами вищості, переваги, перебільшення)»** відповідає вимогам академічної доброчесності та не містить порушень, що визначені у ст. 42 Закону України «Про освіту», зі змістом яких ознайомлений/ознайомлена;
- заявляю, що надана мною для перевірки електронна версія роботи є ідентичною її друкованій версії;
- згоден/згодна на перевірку моєї роботи на відповідність критеріям академічної доброчесності у будь-який спосіб, у тому числі за допомогою Інтернет-системи, а також на архівування моєї роботи в базі даних цієї системи.

Дата _____

Підпис _____

ПІБ (студент) _____